

Αριθ. ΕΤ, 132833

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1876

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ 6.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδου Σταδίου, 6.

1876

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρῶτος

Συνδρομή ἑτάσιμα: Ἐν Ἑλλάδι γρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοθ. γρ. 20—ἂν συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους κατεῖται ἑτάσιμα—Τὴν ἑτησίαν γράλλαν λ. 30.—Γραφ. τῆς Ἀποστολῆς: Ὁδ. Σαδου, 6.

13 Ἰουνίου 1876

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΠΑΟΥΤΙΣΜΟΝ

Συγγράμ. καὶ πηλοῖ ἔσι σελ. 558.

Β'

Περὶ συρίκτρας, ἢ περὶ ἐξόδων ἀνωφελῶν.

Κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶναι πολὺ δυνατὸν νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πολὺ περισσότερον ὄφελος, καὶ νὰ υποφέρωμεν πολὺ ὀλιγώτερα κακὰ, ἂν μόνον θελήσωμεν καὶ ἀποφασίσωμεν νὰ μὴν ἐξοδεύωμεν τόσα εἰς τὰς συρίκτρας. Διότι μοι φαίνεται ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εὐρισκομένων δυστυχῶν ἔμειναν τοιοῦτοι, ὡς μὴ λαβόντες τὴν τοιαύτην προφύλαξιν.

Θὰ μ' ἐρωτήσετε τί ἐννοῶ τοῦτο λέγων. Ἐπειδὴ ἀγαπᾶτε τὰς ἱστορίας, θὰ σᾶς εἰπῶ μίαν, τῆς ὁποίας ἥρωσ εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος.

Ἦμην, φίλοι μου, πέντε ἢ ἕξ ἐτῶν ἡλικίας, ὅτε, τυχεύσης ἑορτῆς μεγάλης, ἔλαβα παρὰ τῶν ἐδικῶν μου πολλὰ χρήματα, καὶ οὕτως εἶχα γεμάτον τὸ θαλάντιόν μου. Ἐπῆγα λοιπὸν εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἐστάθην ἔμπροσθεν ἐργαστηρίου, ὅπου ἐπωλοῦντο διάφορα παιγνίδια. Ἐπειδὴ ὁμῶς εἶχα πρότερον ἀπαντήσαι καθ' ὄδον παιδίον τῆς ἡλικίας μου κρατοῦν συρίκτραν, τῆς ὁποίας ὁ ἥχος πολὺ μου ἤρεσεν, ἐστράφην πρὸς τὸ παιδίον αὐτὸ, καὶ, λαβὼν τὴν συρίκτραν, ἔδωκα εἰς αὐτὸ ὅλα τὰ χρήματα τοῦ θαλαντίου μου. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐσύριξα ἐπάνω καὶ κάτω μὲ ὄλην μου τὴν δύναμιν, εὐχαριστοῦμενος διὰ τὴν ἀγοράν μου, καὶ κατακουράζων τὰ αὐτὰ ὄλην μου τῆς οἰκογενείας. Οἱ ἀδελφοί μου, αἱ ἀδελφαί μου, αἱ ἐξαδέλφαι μου, ὅταν ἔμαθον πόσα χρήματα ἔδωκα διὰ τὸ εὐτελές ἐκεῖνο παιγνίδιον, μοι εἶπαν ὅτι τὸ ἐπλήρωσα δεκαπλασίως τῆς ἀξίας του. Τότε μὲ ἔκαμαν νὰ συλλογισθῶ πόσα καλὰ πράγματα ἠδυνάμην ν' ἀποκτήσω μὲ τὸ ὑπόλοιπον τῶν χρημάτων μου, ἂν εἶχα τὴν φρόνησιν νὰ μὴ κάμω τὴν σπατάλην ἐκείνην. Μὲ ἀπέδειξαν δὲ τόσον γελοῖον διὰ τὴν μωρίαν μου, ὥστε ἐκλαία γαρῶς ἀπὸ τὸ πείσμα μου, καὶ οὕτως ἡ σκέψις μοι ἐπροξένησε περισσότερὰν ὀλίψιν, παρ' ὅσην εὐχρηστέησιν ἢ συρίκτρα.

ΤΟΜΟΣ Α'—1876.

Τὸ περιστατικὸν ὅμως αὐτὸ καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐντύπωσις δὲν ὑπῆρξαν ὅλως ἀνωφελῆ εἰς ἐμέ. Ὅσάκις εἰς τὸ ἐξῆς μοι ἤρχετο ὄρεξις ν' ἀγοράσω πρᾶγμα τὸ ἄποτον δὲν μοι ἦταν ἀναγκαῖον, ἔλεγα κατ' ἑμαυτόν· Ἄς μὴ δώσωμεν παραπολὺ διὰ τὴν συρίκτραν, καὶ οὕτως ἐφύλαττα τὰ χρήματά μου.

Ὅταν, ἡλικιωθεὶς, ἐμβῆκα εἰς τὸν κόσμον καὶ παρατήρουν τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, εἶδα ἕτι ὑπάρχον ἀνθρώποι διδοῦντες παραπολὺ διὰ μίαν συρίκτραν.

Ὅταν ἔβλεπα τινα φιλοδοξοῦντα διὰ τὴν εὐνοίαν τῆς ἀλλῆς, κατεξοδεύοντα τὸν καιρὸν του εἰς παρουσιάσεις καὶ ἀρροάσεις, τὴν ἡσυχίαν του, τὴν ἐλευθερίαν του, τὴν ἀρετὴν του, καὶ ἴσως τοὺς ἀληθεῖς φίλους του, διὰ ν' ἀπολαύσῃ μικρὸν τι παράσημον, ἢ ἄλλο τι διακριτικὸν σημεῖον, ἔλεγα κατ' ἑμαυτόν· Ἴδοὺ ἀνθρώπος ὅστις δίδει παραπολὺ διὰ τὴν συρίκτραν.

Ὅταν ἔβλεπα ἄλλον δημοκοποῦντα, διότι ἤθελε νὰ ἐκλεχθῆ βουλευτὴς ἢ δημαγωγὸς σύμβουλος, ἀμελοῦντα διὰ τοῦτο, καὶ ἐπομένως καταστρέφοντα τὰς ὑποθέσεις του, ἔλεγα ἐπίσης· Παραπολὺ δίδει ὁ φίλος οὗτος διὰ τὴν συρίκτραν.

Ὅταν ἔβλεπα φιλάργυρον ὄντα, διὰ νὰ ἔχη τὴν εὐχαριστήσιν νὰ κρατῆ κομποδεμένα κίτρινα τινα κομμάτια μετάλλου, ἐστερεῖτο ὅλων τῶν ἀναπαύσεων τῆς γεροντικῆς του ἡλικίας, ἐστερεῖτο τῆς εὐχαριστήσεως νὰ κάμνη καλὸν εἰς τοὺς δυστυχούντας, ἐστερεῖτο τῆς ὑπολήψεως τῶν συμπολιτῶν του καὶ τῶν θελήτων ὄλων τῆς φιλίας, ἔλεγα ἐπίσης· Ὡ τὸν δυστυχῆ! νὰ δίδῃ τόσα διὰ τὴν συρίκτραν!

Ὅταν ἔβλεπα ἀνθρώπον ἄσπτον, θυσιάζοντα πᾶσαν ἐπαινετὴν τελειοποίησιν τοῦ πνεύματός του, καὶ πᾶσαν τῆς καταστάσεώς του βελτίωσιν εἰς τὰς σωματικὰς τρυφὰς καὶ ἡδυπαθείας, καὶ ἀφανίζοντα οἰκτρῶς διὰ τοῦτο τὴν ὑγίαν του· Ἀνθρώπε ἀπατημένε, ἔλεγα, ἀντὶ ἡδονῶν ἀγοράσεις πότους. Πολὺ, παραπολὺ δίδεις διὰ τὴν συρίκτραν!

Ὅταν ἔβλεπα ἄλλον ἔχοντα ὠραία φορέματα, ὠραίας οἰκίας, ὠραία ἐπιπλά, ὠραίας ἀμάρξας, ὅλα ἀνώτερα τῆς περιουσίας του, καὶ τὰ ὅποια διὰ νὰ προμηθευθῆ ἐχρειάσθη νὰ ὑποπέσῃ εἰς χρέος, καὶ νὰ κινδυνεύῃ νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας

του εις την φυλακήν. *Αλλοίμονόν του!* Έλεγα, *πολλὰ, παραπολλὰ έδωκε διά τήν συρίκτραν!*
 Τέλος πάντων, εγνώρισα και έπέσιθην ότι αι πλειστοι των δεστυχιών του ανθρώπινου γένους προέρχονται εκ τής γενομένης παρ' ήμων ψευδοῦς εκτιμήσεως τών του κόσμου πραγμάτων, και εκ του ότι *παραπολλὰ δίδονται διά τήν συρίκτραν.*

Αισθάνομαι έν τούτοις ότι πρόπον είναι να οικτειρω τους δυστυχείς τούτους ανθρώπους, στοχαζόμενος ότι, με όλην τήν φρόνησιν βσση καυχώμαι ότι διά τής ηλικίας μου απέκτησα, είναι μερικά πράγματα εις τον κόσμον τουτον τόσον ώραία, τόσον δρεκτικά, ώστε, αν ήθελαν έβγῆ εις δημοπρασίαν, φοροδομαι μήπως και εγώ αυτός παρασυρθώ εις τήν ζημίαν μου αγοράζων αυτά, και ούτω δώσω *πάλιν* και εγώ *παραπολλὰ διά τήν συρίκτραν.*

ΣΤ'

Νουθεσία γενική.

Έάν κανείς σου ελήθῃ ότι ήμπορείς να πλουτίσῃς κατ' άλλον τρόπον, ελάθῃ διά τής εργασίας και τής οικονομίας, μή τον ακούῃς, είναι άπαιτών. Σ.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συζητήσιον 181 σελ. 264.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΙΚΟΣΘΗ ΤΕΤΑΡΤΗ
 θρεπτικαί ούσαι.

Άρκτον καιρόν διετρίψαμεν εις τὸ έσωτερικόν αυτό πύρ του σώματός μας, τὸ όποίον καιεί, τι τρώγομεν.

Μη νομίσης όμως, ότι όλα έσα τρώγομεν καίονται' διότι τότε τίθ'ά έμενεν εις τὸ ταλαίπωρον αίμα, διά να θρέψῃ τὸ σώμα μας;

Τὰ πράγματα τὰ όποια καταναλίσκεαι ὁ στόμαχός μας διαιροῦνται εις δύο κλάσεις, εις υλικόν καύσιμον, προωρισμένον τούτῳτι να καίῃ, και εις υλικόν θρεπτικόν, του όποίου αποστολή είναι να μῆς θρέψῃ' τὸ υλικόν τούτο ονομάζω συντομίας χάριν θρεπτικῆς ούσιας. Μη νομίσης όμως, ότι τὰ δύο ταῦτα διάφορα υλικά είναι καί χωρισμένα. Ός επί τὸ πλεϊστον είναι ήνωμένα μαζί, και έκαστος βλαμὸς (ήτοι βουκιὰ), τὸν όποιον καταπίνομεν, περιέχει συνήθως και τὰ δύο.

Ός λάθωμεν π. χ. έν τεμάχιον άρτου. Ό άρτος αυτός περιέχει τι περιέχει και τὸ ζλευρον από τὸ όποιον κατασκευάσθη. Ίδου δε πῶς δύνασαι να εύρῃς έντός του άλευρου άφ' ένός μὲν τὸ καύσιμον υλικόν, άφ' έτέρου δε τὸ

1. Διά τής εργασίας, πρέπει να έννοηθῇ ή άσκησις όλων των κλάδων τής ανθρωπίνης ενεργείας, και διά τής οικονομίας, ή φειδὸν και ὁ σχηματισμός του κεφαλαίου. Ή παραγγαλία του Φραγκλίνου δεν άποκρούει τήν νομιμότητα των κληρονομιών, πρῶτον τής εργασίας και τής οικονομίας, των προηγούμενων γενιῶν.

θρεπτικόν. Λάθε δὲ τῶν δακτύλων σου όλίγον άλευρον, και χύσε επ' αὐτοῦ σιγά σιγά όλίγον νερόν, ζυμώνουσα ελαφρὰ τὸ άλευρον διά των δακτύλων' τὸ νερόν θα λευκανθῇ, έννοείται, διερχόμενον διά του άλευρου, αν δε τὸ συνάξῃς έντός μικροῦ ποτηρίου, θα ιδῇς ότι μετ' όλίγον θα κατασταλάξῃ, και τὸ καταστάλαγμα του θα ήνε λευκή τις λεπτοτάτη κόκκισ. Ή κόκκισ αὐτή λέγεται άμυλον, είναι δε ή *κόκκισ* κοινῶς και καταχρηστικῶς καλουμένη, αὐτή ε-κείνη διά τής όποιας *καλλάρουν* τὰ άσπρόρουχα. Ή κόλλα αὐτή είναι καλλίστη καύσιμος ύλη, και οί χημικοί εύρον διά τής αναλύσεως ότι εκατόν αὐτῆς δράμια περιέχουν

45 δράμια άνθρακος,

6 » υδρογόνου,

και 49 » οξυγόνου.

Σου λέγω τους αριθμούς στραγγυλούς, διά να μη θάρῃς τήν μνήμην μου με κλάσματα' τὸ αὐτὸ δε κάμνω και διά τους άλλους αριθμούς, τους όποίους θα σου εἶπω σήμεραν.

Βνοεῖς, πόσον καλή καύσιμος ύλη πρέπει να ήνε αὐτὴ τὸ άμυλον, άφου τὸ ήμισυ σχεδόν των συστατικῶν του είναι άνθραξ.

Άφου εκ του άλευρου εκείνου φύγῃ τὸ άμυλον, θα μείνῃ εις τὰ δακτυλά σου ύλη τις λευκωπή, έλαστικῆ και γλοιώδης, εκ τής όποιας κατασκευάζεται ώρασιότατη *κόλλα*, αληθινῆ και όχι ως ή ανώτερω, ήτις, όταν ξερανηθῇ, γίνεται ήμιδιαφανῆς και λίαν εύθραυστος. Περιέχει δε εις εκατόν αὐτῆς δράμια

63 δράμια άνθρακος,

7 » υδρογόνου,

43 » οξυγόνου,

και 17 » αζώτου.

Πρόσεξε τήν τελευταίαν ταύτην λέξιν' είναι νέον πράγμα, περι τὸν όποιον θα διμλήσωμεν μετ' όλίγον.

— Άλλά τί με μέλει, θα ανακράξῃς βεβαίως, δι' όλας αὐτάς τὰς λεπτομερείας τῆς κόλλας σου;

Περίμεινε όλίγον.

Εἶδες ποτέ σου να παίρνουν αίμα;

Δεν τὸ πιστεύω.

Όν εἶχες ιδεῖ, θα παρετήρεις βεβαίως, ότι τὸ εξερχόμενον αίμα χωρίζεται μόνον του μετ' όλίγον έντός του άγγείου εις δύο μέρη, εκ των όποιων τὸ μὲν έν είναι υγρόν τι κιτρινωπὸν και διαφανές, τὸ δε άλλο κόκκινός τις πηκτός όγκος, όστις επιπλέει και ονομάζεται θρόμβος του αίματος, ή *πλακοῦς* (τούτῳτι πῆττα), καθὼς λέγουσιν οί επιστήμονες. Ό πλακοῦς αὐτός αποτελείται από πολλά έρυθρὰ μικρὰ σφαιρίδια, περι των όποιων θα διμλήσωμεν τήν προσεχῆ έβδομάδα, και τὰ όποια συγκατοῦνται διά τινος ύλης ιδιαιτέρως, ήτις είναι λευκωπή, έλαστικῆ και γλοιώδης. Ή ύλη αὐτῆ, όταν ξε-

ρανηθῇ, γίνεται ήμιδιαφανῆς και εύθραυστος, περιέχει δε εις εκατόν αὐτῆς δράμια

63 δράμια άνθρακος,

7 » υδρογόνου,

43 » οξυγόνου,

και 17 » αζώτου.

Ή ύλη αὐτῆ ονομάζεται: παρὰ των φυσιολόγων *ινική*, χρησιμεῖ δὲ εις κατασκευὴν των ίδων των μυῶν του σώματός μας.

Γελῶς ίσως, και άπορεῖς ότι σου λέγω δις τὸ αὐτὸ πράγμα, και σου επαναλαμβάνω τους αριθμούς εκείνους, τους όποίους σου εἶπα προκειμένου περι τής κόλλας.

Τὸ πράγμα όμως δεν είναι άστειον, διότι τὰ δύο αὐτὰ πράγματα είναι έν και τὸ αὐτὸ, ὁ σοφώτερος δε των επιστημόνων ήθελε πολὺ δυσκολευθῆ να διακρίνῃ τὸ έν από τὸ άλλο, αν του παρουσιάσῃς ξεραμένα και τὰ δύο.

Βλέπεις λοιπὸν εκ των ανωτέρω, ότι έντός του άλευρου, έντός του άρτου δηλαδή, περιέχονται έτοιμοι αι ίνες των μυῶν του σώματός μας, και δεν πρέπει να ανησυχῆς περι τής θρέψεως των ανθρώπων εκείνων, ότινες τρώγουσι μόνον άρτον.

— Άλλά τὰ μικρὰ παιδία, θα μ' έρωτήσης, τὰ όποια πίνουν μόνον γάλα, πῶς εύρίσκουν τήν *ινικήν* αὐτήν, ήτις είναι τόσον χρήσιμος και τόσον θρεπτικῆ;

Εἰς τὸ γάλα δεν υπάρχει *ινική*, τὸ όμολογῶ' υπάρχει όμως άλλο πράγμα, τὸ όποιον είναι τὸ ιδιον.

Εἶδες ίσως πηγμένον γάλα, και γνωρίζεις, ότι, καθὼς τὸ αίμα, χωρίζεται και αὐτὸ, όταν πῆξῃ, εις δύο μέρη. Ίποκάτω μὲν μένει υγρόν τι κιτρινωπὸν και διαφανές, ὁ ὀρθός καλούμενος' υπεράνω δε πηκτῆ τις μάζα λευκή, εκ τής όποιας κατασκευάζεται τὸ τυρίον. Όν εκ τής μάζης αὐτῆς αφαιρεθῶσι τὰ συστατικά του βουτύρου, μένει λευκή τις κόκκισ, ονομαζόμενη *τυρία* από τους φυσιολόγους, και περιέχουσα εις εκατόν αὐτῆς δράμια

63 δράμια άνθρακος,

7 » υδρογόνου,

43 » οξυγόνου,

και 17 » αζώτου,

άπαράλλακτα δηλαδή τι περιέχει και ή κόλλα και ή *ινική*.

Έχομεν λοιπὸν και άλλην θρεπτικῆν ούσιαν, ήτις, σημείωσε και τούτο, δεν περιέχεται μόνον εις τὸ γάλα, αλλά και εις όλα τὰ όσπρια. Διά τούτο δε εις τήν Κίναν κατασκευάζουσιν εξαίρετον τυρίον από ζύμην όσπριων, τήν όποιαν πῆζουσι και αλατίζουσι.

Δεν έτελειώσαμεν ακόμη.

Γνωρίζεις βέβαια τὸ λεύκωμα, ήτοι τὸ άσπράδι του αυγού, τὸ όποιον ήταν βράση πῆξῃ και γίνεται τόσον λευκόν' τὸ άσπράδι αὐτὸ

περιέχει επίσης εις εκατόν αὐτοῦ δράμια
 63 δράμια άνθρακος,

7 » υδρογόνου,

κ. τ. λ., άπαράλλακτα, όπως ή κόλλα, ή *ινική* και ή *τυρία*.

Όλα λοιπὸν αὐτὰ τὰ πράγματα, *τυρία*, *κόλλα*, *λεύκωμα* και *ινική* είναι έν και τὸ αὐτὸ πράγμα, με διαφόρους μορφάς.

Καιρός τώρα να εἶπωμεν κατι τι και περι του νέου γνωρίμου τον όποιον εκάμαμεν σήμεραν, δηλαδή του *αζώτου*.

Εἶνε και αὐτὸ άέριον, τὸ όποιον ένωμένον με τὸ οξυγόνον αποτελεί τον *άέρα*, τον όποιον αναπνέομεν. Εἰσερχεται και αὐτὸ εις τους πνεύμονάς μας, αλλ' εξέρχεται χωρὶς να αφήσῃ ίχνη τής διαβάσεώς του. Μη νομίσης όμως, ότι είναι διά τούτο άχριστον και περιττόν' τὸ *αζώτον*, τὸ όποιον αὐτὸ μόνον αποτελεί τὰ τέσσαρα πέμπτα τής ατμοσφαιρας, χρησιμεῖει εις τὸ να μετριάξῃ τήν καυστικότητα του οξυγόνου, ὅπερ, αν ήτο μόνον, ήθελε καύσει τον κόσμον ολόκληρον. Ονομάσθη δε τὸ *αζώτον* τοιούτοτρόπως, διότι μόνον του, έντελῶς κερωρισμένον από τὸ οξυγόνον, είναι ακατάλληλον εις άναπνοήν, και φονεύει αὐθωρῆ πᾶσαν ζωικήν ύπαρξιν. Εἶνε λοιπὸν, μόνον του, εναντίον εις τήν ζωήν, *ένθ* ενούμενον με τους συνήθεις του συντρόφους, τὸ οξυγόνον δηλαδή, τὸ υδρογόνον και τον άνθρακα, είναι, καθὼς εἶδομεν, τόσον χρήσιμον και άπαραίτητον.

Έπιτεῖ τὸ τέλος.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΝΤΥΡ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝ

Έράνισμα.

Ό βίος του Λιβιγκστῶνος παρέχει τὸ κριστον υπόδειγμα άμώμου άρετῆς συνδεαμένης προς διάνοιαν τὰ μάλιστα ανεπτυγμένην' διὸ επί τούτου αρμόζει τὸ ρηθῆν, ότι ως μέτρον τής περι των ανθρώπων όρθῆς κρίσεως πρέπει να λαμβάνηται τὸ τής ψυχῆς αὐτῶν ήθος.

Ό Λιβιγκστῶν εκ παιδων έτι προωρισμένος αν να καθέξῃ τήν υπάτην θέσιν έν τοῖς συγχρόνοις περιηγηταῖς, έδειξεν αληθῶς καρτερίαν ακατάληπτον, ήτις ενέπνευσεν αὐτῷ τὰ ευγενέστερα σχέδια. Έκπαιδευθεῖς έν τῷ σκληρῷ σχολείῳ τής πενίας παρεσκεύασεν εκυτὸν δεόντως προς τους μεγάλους άγῶνας, εις οὓς θραδύτερον επεδόθη, και εξήσκησεν όπως δυναθῆ να υπερπηδήσῃ θριαμβευτικῶς τὰ άπειρα έμπόδια, πρὸ των όποιων ήθελον αποδειλιάσει οί τολμηρότεροι των περιηγητῶν.

Ό ανήρ αὐτος εγεννηθῆ τῷ 1815 έν Βλαντύρ, χωρίῳ τής Σκωτίας. Οί γονεῖς του άπλοῖ γεωργοῖ ώρισαν αὐτῷ τὸ επάγγελμα του έργάτου

έν τινι ύφαντηρίω. Ἰπήκουσεν εἰς τὴν Θέλησιν τῶν γονέων, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφάνη ὅτι ὑψώθη τείχος κωλύον αὐτὸν τῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀγορεύσεως· ὁ Λιβιγιστὸν ὅμως εἶχε μάθει διὰ τῆς ἐπιμονῆς νὰ θραύη τὰ παρακωλύοντα τὴν πορείαν αὐτοῦ ἐμπόδια, καὶ νὰ καθίσταται ἐκάστοτε κύριος ἑαυτοῦ. Ἐν τῷ ὑφαντηρίῳ διεμοίρασε τὰς καθημερινὰς αὐτοῦ ἀσχολίας, εἰς τὴν χειρωνακτικὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν μελέτην, περὶ τὴν ὁποίαν ἠσολοίετο τὴν πρωΐαν καὶ τὸ ἑσπέρας. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα δὲ τῆς ἐργασίας του, ὁσάκις ἠδύνατο, ἀνεγίνωσκεν ἐπιστημονικὸν ἢ φιλολογικὸν σύγγραμμα.

Ἰοιουτοτρόπως κατόρθωσε νὰ μάθῃ τὴν λατινικὴν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν, φιλολογίαν, λατινικὴν καὶ θεολογίαν. Ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν εἶχεν ἐκμάθει τὴν τέχνην τοῦ ὑφάντου καὶ κατεῖχεν οὕτως ἐπάγγελμα πρὸς πορισμὸν τῶν τοῦ βίου, ἐπάγγελμα κοπιῶδες μὲν, ἀλλὰ σχετικῶς ἐπιπερδές· δι' αὐτοῦ δὲ οἰκονομῆσας χρηματικὸν ποσὸν ἀπήλθε νὰ παρατάσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Γλασκῶβ.

Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ διανοήθη σχέδιον δυσχερὲς μὲν καὶ ἐργῶδες ἀλλ' εὐγενὲς καὶ σεμνόν, τὸ νὰ πορευθῆ, γενόμενος ἱεραπόστολος, καὶ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Ἀνατολῆς, ἕπερ καὶ ἐπραγματώσεν.

Ἀφικόμενος εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐβλπίδος ἠναγκάσθη ν' ἀναστειλῇ τὴν περαιτέρω πορείαν του, ἅτε ὑφισταμένου τότε τοῦ μεταξὺ Ἀγγλων καὶ Κινέζων πολέμου διὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀπιοῦ, καὶ ἐπεχείρησε νὰ διδάξῃ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τὰς φυλάς τῆς Ἀφρικῆς. Αὐτόθι δὲ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ διδάκτορος Μοφάτ, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰθισμένην πρὸς τὰς ἐξείς τῶν κατοίκων τῆς Μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς, καὶ παρασκευάσθη πρὸς τὴν βίβλιν αὐτοῦ ἐπιχείρησιν.

Παραλαβὼν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ τινὰς τολμηροὺς συνοδοιπόρους, ὧν ἡγήτορες ἦσαν δύο ἀτρόμητοι κληροῖ, ὁ Μουράβυ καὶ ὁ Ὁσβέλ, ἤρξατο τῆς πρὸς Κεντρικὴν Ἀφρικὴν πορείας διὰ μεγάλης ἀμάξης, συρμένης ὑπὸ πέντε ζευγῶν βοῶν.

Ἡ συνοδία οὕτω βαίνουσα ἀφίκετο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ὁράνζ, ἐντεῦθεν δὲ προσελκύνουσα εἰσέδυσεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Κουρουμάν, ὅπου ὁ Λιβιγιστὸν μικροῦ ἐδέησε ν' ἀπολεισθῆ· διότι μάθων ὅτι φοβερὸς λέων ἐμάστιζε τὴν χώραν, ἔδραμεν ἐνοπλὸς εἰς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ, καὶ συναντήσας ἐπιροβόλησεν ἀποτυχόντος ὅμως τοῦ βλήματος, ὁ λέων μανιώδης ὤρμησε καὶ δι' ἐνὸς ἄλματος συνέλαβεν εἰς τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ τὸν ἀσύνετον κληροῖν· ἤθελε δὲ ἀνυμφεβόλως κατασπαράξῃ, ἂν ταῦτοχρόνως ἤγγιός τις τῶν ἐγγυρίων ἐκεῖ τυχὼν δὲν εἴλκυε πρὸς ἑαυτὸν διὰ τῶν γοερῶν κρυγῶν του τὴν

λύσαν τοῦ θηρίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τοὺς ὄνυχας διέφυγε διὰ τῆς ποδωλίας του, σώσας οὕτω τὸν ἡμέτερον ἱεραπόστολον ἀπὸ θεαίου θανάτου.

Καὶ τοι τὸ προοίμιον τοῦτο τῆς ἐκδρομῆς ὑπῆρξεν ἥμισυ ἐνθαρρυντικόν, ὁ Λιβιγιστὸν ἐπανέλαβε πολλάκις μετὰ πλείονος ἐπιτυχίας καὶ δεξιότητος παρομοίας πράξεις. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς οὐδέποτε βιάπτοισι τοὺς λέοντας, διότι πιστεύουσιν ὅτι ἡ ψυχὴ τῶν ἀρχηγῶν των μετεμψυχοῦται εἰς τὸ σῶμα τῶν βασιλέων τούτων τῆς ἐρήμου· πρεσβεύουσι δὲ κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτῶν δοξασίας, ὅτι ἐκ τούτου προέρχεται ἡ ἀλήθια καὶ τὸ φιλάργαγον τῶν ζώων τούτων· διὸ καὶ ὅτε μὲν κολακευτικῶς, ὅτε δὲ σκωπτικῶς ὁμιλοῦσι περὶ τῆς ἀπληστίας καὶ βουλημίας τούτων. Πίστις ὄντως πρωτόγονος, μαρτυροῦσα τὸν βαθμὸν τοῦ τρόμου, ὃν ἐμπνέουσιν οἱ τύραννοι τῶν καταδυναστευμένων ἐκείνων φυλῶν.

Ὁ Ὁσβέλ καὶ Μουράβυ, οἱ συνοδοιπόροι κληροῖ τοῦ Λιβιγιστὸν, ὡς πρὸς τὰ κληρονομικὰ αὐτῶν ἔργα ἐδείχθησαν ἐνάμιλλοι τοῦ Νερβράδ· παρεῖχε δὲ καὶ ἡ χώρα, ἣν διέτρεχον, ἀφθονον κηρήγιον βουβάλων, καμηλοπαρδάλεων, ὀνάγγρων, ἀντιλοπῶν, βυκοκερῶτων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ζώων. Τὸ διὰ πυροβόλων ἔπλων κηρήγιον ἐκίνε τὸν θαυμασμὸν καὶ διήγειρε τὴν ἐκπληξίν τῶν ἀγρίων, διότι θεωροῦσιν αὐτὸ οὐ μόνον μὴ συντελεστικὸν πρὸς ἀφθονον ἄγραν, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον. Δὲν ἐννοοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ κίνδυνος εἶναι δι' ἡμᾶς τὸ μεγαλύτερον θέλγητρον πάσης ἐκδρομῆς.

Ὁ Λιβιγιστὸν καὶ οἱ συνοδοῖται αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἄχρι τοῦδε εὐτυχεῖς μὲν ὡς πρὸς τὸ κηρήγιον, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τοὺς ἐγγυρίους ἀπέβησαν φρούσαι, διότι ὁ παχυλὸς καὶ περιωρισμένος νοὸς τῶν λαῶν ἐκείνων δὲν ἠδύνατο νὰ ὑψωθῆ ὑπὲρ τῆς ἀγροικότερας εἰδωλοκρατίας. Ὁ ἀρχηγὸς μίαις τῶν ἐκεῖ φυλῶν ἐπρότεινεν εἰς τὸν Λιβιγιστῶνα νὰ μεταχειρισθῆ τὸ μαστίγιον κατὰ τῶν ἀνίσταμένων ὡς μέσον ἠρωϊκόν· αὐτὸ δὲν πρᾶττουσιν», ἔλεγεν, «ἀνευ καταναγκασμοῦ». Ἄλλ' ὁ ἡμέτερος ἱεραπόστολος ἀπέκρουσε τοιοῦτον εἶδος εὐαγγελικῆς προσήλωσης.

Ὁ Λιβιγιστὸν διέμεινεν ἔτη τινὰ παρά τινι ἀρχηγῷ καλουμένῳ Σεγελῆ, περὶ τοῦ ὁποῖου οἱ ὑπήκοοι ἔλεγον ὅτι εἶχεν ἀπύλτον δύναμιν ἐπὶ τῶν νεφῶν· ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἱεραποστόλου παντελῆς ἀνυδρία κατεξήραμεν τὴν χώραν, οἱ ἐγγυρίοι ἀπέδωσαν τὸ κῆλον εἰς τὴν ἐκεῖ παρουσίαν τοῦ περιγητοῦ, καὶ τὴν θέουσαν αὐτοῦ δρᾶσιν ἐπὶ τοῦ ἀρχηγοῦ· διὸ καὶ πρεσβεῖα ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς φυλῆς ἐπισήμως καθικέτευσε αὐτὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Σεγελῆ νὰ προκαλέσῃ ὀλίγην βροχίαν. Ὁ Λιβιγιστὸν ὑπεσχέθη νὰ μὴ παρεμβάλλῃ ἐμπόδιον,

ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ἐκλίπει ἡ πλήρης ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν ἐπὶ τῶν νεφελῶν ἐπίδρασιν τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἐπράπησαν αὐτοὶ οὕτω πρὸς τὰς παραδοξοτέρας γοητείας· ἔκαυσαν νυκτερίδας, καρδίας θάων (τοσκαλλίων) καὶ ἠπαρ ἐλοθίων πιθήκων πρὸς ἐξίλεωσιν τοῦ θείου· δὲν κατέπεσεν ὅμως οὐδὲ ψεκάς βροχῆς· οὕτω δὲ ὁ Λιβιγιστὸν γενόμενος ἀντικείμενον γενικοῦ μίσους ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν φυλὴν, καὶ ἐτρέπη κατ' εὐθεῖαν πρὸς βορρᾶν· διήλθε τὴν ἔρημον Καλαχαρί καὶ ἀνεκάλυψε μὴνὶ Αὐγούστῳ τοῦ 1849 τὴν λίμνην Γκαμλ, ἐνθα ὁ ἀρχηγὸς τῶν αὐτόθι φυλῶν ὑπεδέχθη κακῶς τοὺς νεωστὶ ἀφικόμενους, καὶ ἠρνήθη νὰ δώσῃ ἢ νὰ πωλήσῃ αὐτοῖς αἶγας καὶ βόας, οὓς ἐζήτησαν· ἀντὶ τούτων προσήνεγκεν ὀδόντας ἐλεφάντων· εἰπόντος δὲ τοῦ Λιβιγιστῶνος ὅτι αὐτοὶ δὲν τρώγονται, ἀπεκρίθη ὅτι οἱ Ἑυρωπαῖοι ἀγαπᾶσι πολὺ αὐτὰ τὰ ὄστα· εἴτε φάγετε ἐξ αὐτῶν, εἴτε μὴ, οὐδὲν μέλει ἡμῖν· ἡμεῖς φυλάττομεν τοὺς βόας καὶ τὰς αἶγας δι' ἑαυτοὺς.

Ὁ Λιβιγιστὸν ἐγκαταλίπων τὰς ἀφιλοξένους αὐτὰς ἀκτὰς μετέβη εἰς τὴν χώραν τῶν Κολολδῶν ἢ Μακολολδῶν, ἐνθα ἔπηξε τὸ κέντρον τῶν ἐκδρομῶν του· εἶρε δ' αὐτόθι κατοίχους νοήμονας, ἐν ἄλλοις δὲ δύο ἀρχηγούς, τὸν Σεβιτουανὲ καὶ τὸν υἱὸν τούτου Σεκελετοῦ. Ἡ φυλὴ αὕτη πεποικισμένη διὰ νοημοσύνης ἀνωτέρας τῆς τῶν γειτόνων, καθυστέρησεν οὐχ ἥττον τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως, κώλυμα μέγα παρ' αὐτῆ οὐσῶν τῶν ἐπικρατουσῶν ἀνοήτων παραδόσεων καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης δεισιδαιμονίας. Διὰ τοῦτο ὅταν ὁ Λιβιγιστὸν ἐκάλεσε τοὺς ἰθαγενεῖς ὅπως διδάξῃ τὴν ἀνάγνωσιν, οὗτοι ἠρνήθησαν ἐκ φόβου, θεωροῦντες τὴν ἀνάγνωσιν πράξιν ἐπικινδύνου μαγείας. Εἰς μόνον τῶν ἀγρίων ἐκείνων, γενναίωτερος τῶν λοιπῶν, συνήσεν νὰ προσέλθῃ, ἀλλ' αὐθὺς, ὡς ἐπεδείχθη αὐτῷ τὸ ἀλφάβητον, ἐφαντάσθη ὅτι περιέστη ἐν κινδύνῳ, ἐξεπλάγη δὲ ἰδὼν, ἀφοῦ ἐσυλλάβισε τὰ πρῶτα γράμματα, ὅτι δὲν ἠσθένησε· καὶ σοβαρῶς πως ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τὸ κίνδυνον τοῦ πράγματος. Ἐπὶ τῇ διαβεβαίωσει δὲ ταύτῃ οἱ ὀμοφυλοὶ αὐτῷ ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται κλίσιν πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅπερ συνετέλεσε ν' ἀναφανῶσι ταχέως παρ' αὐτοῖς σημεῖά τινα προόδου.

Αἱ γυναῖκες τῶν Μακολολδῶν εἶναι φιλαρεσκόνταται· φαίνονται δημοσίᾳ ἔχουσαι τὸ σῶμα ἀλημιμένον βουτύρῳ καὶ τὰς κνήμας βεβερημένους ὑπὸ κρικῶν χαλιῶν ἢ ἐλεφαντίνων. Ἔθος παρ' αὐταῖς ἀλλόκοτον καὶ ἥμισυ ἀρεστὸν ὑπάρχει ν' ἀποσπᾶσι τοὺς ὀδόντας τῆς ἀνω σιαγόνης. Πλὴν ἄλλων δὲ πίνουσι καὶ ποτόν τι οἰνοπνευματώδες μορλοῦα καλούμενον, οὗτινος μεθύσκονται· δέρουσι δὲ καὶ τοὺς ἀνδρας αὐτῶν. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο κακὸν δὲν μένει ἀτιμώρητον· διότι ἐπὶ τῷ ἀπλῷ παραπάνω τοῦ

δαρέντος, καταδικάζεται ἡ γυνὴ νὰ κομίσῃ αὐτὸν ἐπ' ὤμου εἰς τὸν οἶκον ἐν μέσῳ τῶν σκωμμάτων τοῦ πλήθους.

Ὁ Λιβιγιστὸν ἔδραμ αὐτοῦ κατέστησε τὴν Λιμαντὴν, πρωτεύουσαν τῶν Μακολολδῶν. Ἐντεῦθεν δρῶμενος ἀνεῦρε τὸν Ζαμπέσην καὶ ἐποιήσατο εἰς τὰς ἐκατέρωθεν χώρας πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐκδρομὰς. Ἐξέδραμε πρὸς ἀνατολὰς δι' ἀγνώστων χωρῶν, 400 λεύγας διανύσας, μέγχι τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ ἰθαγενῶν Μακολολδῶν, πρὸς οὓς εἶχεν εὐλογον ἐμπιστοσύνην. Διαβὰς τὴν χώραν τῶν Βαροτσῶ διέμεινε χρόνον τινα ἐν Λονδᾶ, ἧς οἱ κάτοικοι εἶναι φιλοφρονέστατοι· ἐταν θέλωσι νὰ παράσχωσιν εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτοὺς δαίτημα ἐξαιρέτου ὑπόδοχης, φέρουσι ἐντὸς δερματίνου σακκιδίου τέφραν ἢ ἀργίλλον καὶ δι' αὐτῶν τρίβουσι τὸ στήθος καὶ τὸ ἄνω μέρος τῶν βραχιόνων. Οἱ πλείστοι δὲ τῶν μαύρων ἐνταῦθα μοναρχῶν ὑπεδέχοντο τὸν Λιβιγιστῶνα φιλοφρόνως καὶ εὐμνῶς, περιέργως τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετάζοντες, ἰδίᾳ δὲ οἱ τῶν Λονδᾶ καὶ Βαλονδᾶ. Ἐτοχεν ὡσαύτως ἀκροάσεως παρὰ τῷ βασιλεῖ Χιντῆ, ὁ ὅποιος πομπικῶς ὑπεδέχθη αὐτὸν περικυκλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ μεγιστάνων καὶ τῶν 100 γυναικῶν, ὧν ἡ τὴν πρώτην κατέχουσα θέσιν ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς παράδοξον ἐρυθρὸν κάλυμμα.

Ὁ Λιβιγιστὸν ἐπέδειξεν εἰς τὸν Χιντῆ, τοὺς ἀλλοκοτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας μαγικῆν λυχνίαν. Ἡ ἐπιδειχθεῖσα αὐτοῖς εἰκὼν παρίστα τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ, οὗτινος ἡ σεβασμῆα μορφή καὶ ὁ λευκὸς πάγων τὰ μάλιστα εὐηρέστησε τοὺς θεατάς· ὁ Ἀβραάμ ἐφάνη εἰς αὐτοὺς, πρὸ πάντων δ' εἰς τὰς γυναῖκας, σεβαστότερος τῶν ἀξέστων αὐτῶν εἰδώλων. Ὅταν ὅμως ὁ Λιβιγιστὸν ἐκίνησε τὴν ὕαλον τὴν φέρουσαν ἐντετυπωμένην τὴν εἰκόνα, καὶ μετεκινήθη ἡ μάχαιρα, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀβραάμ εἶχεν ὑψωμένην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ υἱοῦ του, αἱ γυναῖκες, πρὸς τὰς ὁποίας ἔτυχε διευθυνομένη, νομίσασαι ὅτι αὐταὶ ἀντὶ τοῦ Ἰσαάκ ἐμελλον ν' ἀποκεφαλίσθωσι, κατελήθησαν ὑπὸ φόβου καὶ ἐντρομοὶ ἐν ἀταξίᾳ πολλῇ καὶ συγχύσαι ἐπράπησαν εἰς φυγὴν, καταφυγοῦσαι ὑπὸ τὰς καλύβας. Ἀδύνατον ἀπέβη νὰ συναθροίσωσιν αὐτὰς ἐκ νέου. Ὁ Χιντῆ ἐμείνεν ἀτάραχος· καὶ μετὰ τὴν παράστασιν ἠρέμηνσε μετὰ σπουδῆς τὴν μαγικὴν λυχνίαν.

Ὁ Χιντῆ μετὰ 10 ἡμέρας ἀπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν Λιβιγιστῶνα καὶ περιέβαλε τὸν λαιμὸν τούτου περιδεραίῳ, ἀφ' οὗ ἐκρέματο κωνικὸν κογχύλιον· τοῦτο ἦτο πιθανῶς εἶδος τι παρασήμου, οἷον εἶπεν ὁ μέγας σαυρὸς τοῦ τάγματος τοῦ Λονδᾶ!

Ἡ ἐντεῦθεν πρὸς τὰ πρόσω πορεία τῆς συνοδίας κατέστη δυσχερὴς, διότι εἰσῆλθεν εἰς τὰς χώρας, τὰς ὁποίας ἐπεσκεπτόντο συνεχῶς οἱ ἡμ-

ποροι Πορτογάλλοι και οι δουλέμποροι, οι τσαούτσας κατά των δυστυχών αυτόθι κατοίκων ποιούντες καταδρομάς. Τοῦ ἡμετέρου εἰρηνικοῦ ἱεραποστόλου πλησιάζοντος, αἱ γυναῖκες ἐκρύπτοντο ἐντρομοί εἰς τὰς καλύβας των, οἱ δὲ μικροὶ μαῦροι περιδεῖς κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀληθινῶν σπασμῶν.

Ὅταν ἡ συνοδία ἀφίκετο εἰς Ἅγιον Παῦλον τοῦ Λονδᾶ, ἡ θεὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ κατέπληξε και ἐνέπνευσε τρόμον εἰς τοὺς παρκαλοῦθοντάς Ζαμπεσιανούς.

— Ἐνομίζαμεν, εἶπον, ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει θρία, ἀλλ' ὁ κόσμος αἰφνης δεικνύει ἡμῖν ὅτι ἐνταῦθα εἶναι τὸ τέρμα του, και ὅτι πέραν δὲν ἐκτείνεται.

Ὁ Λιθιγιστῶν ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ἀβλαβῆς δὲν ἀνεπαύθη ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ τῇ 3 Νοεμβρίου 1855 ἐπεχείρησε νὰ μέχρη τοῦ Ἰνδικοῦ Ὀκεανοῦ. Ἀναβάς τὸν ποταμὸν Ζαμπέσιν ἐχειρέτισε διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Βικτωρίας, ὡς τίμιος Ἄγγλος, τὸν μεγαλοπρεπῆ καταράκτιν, ἐξ οὗ ὀρυζαται ὁ ποταμὸς αὗτος, ὄντα κατὰ τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον τοῦ Νιαγάρα. Ἐπεσεκέρθη διαφόρους φυλὰς ἀξίας σπουδῆς, ἐν οἷς τοὺς Βατοκά και Βανουά, οἰκοῦντας τανῦν τὴν Μονομοταπά, οἵτινες ἐδείχθησαν φιλοφρονέστεροι τῶν Βαλονδᾶ· οὐχ ἤττον και ἐνταῦθα ἡ ἐμφάνειαι τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐνέσπειρε μικρὸν τὸν τρόμον. Οἱ ἐγγώριοι αὗτοι, λέγει ὁ Λιθιγιστῶν, θέλοντες νὰ δείξωσι τὴν χαρὰν αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐμφάνειαι ἡμῶν, ἐπιπτον κατὰ γῆς ὑπτιοὶ και ἐκυλίοντο πλῆττοντες τοὺς μηρούς· ἐγὼ δὲ δι' ὄλης τῆς δυνάμεώς μου ἐφώναζον πρὸς αὐτούς: «ἡσυχάσατε, δὲν ἔχω ἀνάγκην τοιοῦτων πραγμάτων» ἀλλ' ἐκεῖνοι, νομίζοντας ὅτι δὲν εὕρισκον τὴν ὑποδοχὴν ἀροῦσαν, ἐξηκολούθουν κυλιόμενοι.

Ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ τῶν Βανουά, παρ' ἐλπίδα ἀπαντᾷτις πολιτεῖα ὑπὸ μορφὴν δημοκρατίας τιμαριωτικῆς. Βιθίσται δὲ παρ' αὐτοῖς ὁ ἐκλεγόμενος ἀρχηγὸς πρὶν ἢ ἀποδεχθῆ τὴν ἀπονεμομένην ὑπερτάτην ἀρχὴν ν' ἀποποιῆται αὐτήν, λέγων ὅτι εἶναι ἀνάξιος, ἄπειρος, ἀνίκανος νὰ καταλάβῃ τόσον ὑψηλὴν θέσιν. Φαίνεται ὅτι ἡ πολιτικὴ κωμωδία δὲν ἔχει τὴν σικνὴν αὐτῆς μόνον ἐν Εὐρώπῃ!

Ὁ Λιθιγιστῶν πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους οἰαζέθηποτε φυλῆς και χρώματος ἐφέρετο τιμίως, δικαίως και εὐπροσηγώρως. Οἱ ἐγγώριοι Μακολοὶς ἀπένεμον αὐτῷ λατρείαν, δεικνύοντες πίστιν και ἀφοσίωσιν ἀπερίριστον· διὸ και ὑπὸ μεγάλης κατελήφθησαν λύπης ὅποταν ὁ Λιθιγιστῶν, ἀφικόμενος εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὀκεανοῦ, εἶπεν ὅτι πρόκειται ἤδη ν' ἀποχωρισθῆ αὐτῶν. Ἐβρίθησαν εἰς τοὺς πόδας του και παρεκάλεσαν νὰ μεταφέρῃ αὐτούς εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ δὲν συνήνεσε φοβούμενος ὅτι δὲν θὰ

δυνηθῶσι ν' ἀνθέξωσι εἰς τὸ ὑγρὸν κλίμα τῆς Ἄγγλιας. Κατ' ἐξαιρέσιν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἕνα τῶν Ζαμπεσιανῶν, τὸν ῥωμαλαιότερον· ἀλλ' ἡ εὐνοια αὕτη ἀπέβη ὀλεθρία εἰς τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον μαῦρον· διότι ἐπιβίβασθεις εἰς τὸ πλοῖον, κατελήφθη ὑπὸ τοιοῦτου φέβου ἐκ τῆς θεᾶς τῆς θαλάσσης, ὥστε κατέστη μανιακὸς και ἐν τινι τῶν παροξυσμῶν τοῦ πάθους του ἐβρίθη εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Λιθιγιστῶν ἐπανακάμφας εἰς Ἄγγλιαν ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Ἀναχωρήσας ἀγνωστος ἐπαῆλθεν ἔχων φήμην εὐρωπαϊκὴν. Κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἀπέμαθε τὰ ἤθη και τὴν γλῶσσαν τῆς πατρίδος του. Ἐν Ἄγγλιᾳ ἐπεδόθη συντόμως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἀγγλικῆς και ἐδημοσίωσεν ἐν βιβλίῳ τὰ κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840-1850 εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Λιθιγιστῶν δὲν εἶναι συγγραφεὺς, ἀλλ' ἡ εἰλικρινὴς και ἀψευδὴς ἀφήγησις, ἡ ἀληθινὴ και ἀπείρτος παράστασις τῶν πραγμάτων ἀντικατέστησε παρ' αὐτῷ τὸ ὕψος και τοὺς καλλωπισμοὺς τοῦ λόγου.

Τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐκδρομὴν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν ἐσπεφεν ἡ ἐπιτυχία· διότι ὁ Λιθιγιστῶν ἐνεπορεῖτο ὑπὸ καρτερίας και θάρρους πρὸς πᾶσαν δοκιμασίαν διὰ τῆς εὐσταθείας τοῦ ἡθους ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐγγώριους, διὰ τῆς τιμιότητος δὲ και μετριότητος κατεπράβνε τὴν δυσπιστίαν αὐτῶν και προσεῖλκυε τὰς συμπαθείας. Ὁ ἀνὴρ αὗτος ἐξ Ἰσού ὑπηρετήσας τὸν πολιτισμὸν και τὴν ἐπιστήμην και κατέστησεν αὐτοῖς σεβαστὸν τὸ Εὐρωπαϊκὸν ὄνομα εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς, μειώσας κατὰ πολὺ τὸν τρόμον και τὸ μῖσος ἕπερ τὸ ὄνομα τοῦτο διήγειρεν αὐτοῖς. Ἐσπείρεν εἰς τοὺς κόλπους ἀγροίκων φυλῶν σπέρματα προόδου, ἔτινα δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ καρποφορήσωσιν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐτίμησεν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ και φιλοσοφικωτέρᾳ ἐννοίᾳ τὸ σεμνὸν ἀξίωμα τοῦ ἱεραποστόλου.

Ἐπιτελεῖ τὴν ἑξ.

A. MICHAELIDES.

Ἡ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ἸΝΔΟΙΣ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Paul Janet ἐπιγραφομένου «Ἡ ἱστορία τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης σχετιζομένης πρὸς τὴν ἠθικὴν».

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδι σελ. 367.

Ἐὰν ὁ Βραχμανισμὸς ὡς θεμελιώδες δόγμα ἔχη τὴν ἀνισότητά των τάξεων, ὁ Βουδδισμὸς ἀπ' ἐναντίας στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, και εἰ μὴ προέθετο ὡς σκοπὸν, τοῦλάχιστον ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὴν κατάργησιν τῶν κλάσεων και τῆς θεοκρατίας.

Ἀλλ' ὅμως δέον ἐνταῦθα νὰ προφυλαχθῶμεν μὴ περιπέσωμεν εἰς τινὰ ὑπερβολὴν. Ὁ Βυζαντινὸς Βουρνούφιος ὀρθῶς παρετήρησεν, ὅτι Κακιαμύνης, ὁ ἅγιος θεμελιωτῆς τῆς Βουδδιστικῆς θρησκείας, δὲν διανοήθη νὰ προσβάλῃ τὴν πολιτικὴν τῶν κλάσεων σύστασιν. Καθάρπερ ὁ Ἰησοῦς, οὗτος και ὁ Βουδδᾶς ἄλλο τι δὲν διανοήθη εἰμὴ ἠθικὴν τινὰ μεταβιβῆσαι. Εἰς τὰ ἀρχαιότατα Συναξάρια, εἰς τὰς κανονικὰς Βίβλους τοῦ Βουδδισμοῦ, αἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τὰ πρῶτα κηρύγματα τοῦ Κακιαμύνου οὐδεμίαν ἀπαντᾷ ἀντίρρησης κατὰ τῶν κλάσεων· τὸνναντίον δὲ φαίνεται ὅτι τὰς θεωρεῖ ὡς τι κοινῶς παραδεδεγμένον, ἕπερ οὐδόλως σκοπεῖ νὰ τροπολογήσῃ· ἀλλ' ἐὰν δὲν προκηρύττῃ τὴν κοινωνικὴν ἰσότητά, προκηρύττει ὅμως τὴν θάσιν ταύτης τὴν θρησκευτικὴν.

Κατὰ τὴν Βραχμανικὴν διδασκαλίαν, ἡ ἐπιστήμη, ἡ εὐλάβεια, ἡ σωτηρία τρόπον τινὰ ἐπεφυλάττοντο εἰς μόνον τὸν Βραχμᾶνον, αἱ δ' ἄλλαι τάξεις περιωρίζοντο εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα και δὲν ἐλάμβανον τὴν θρησκευτικὴν τροφήν εἰμὴ διὰ τῶν Βραχμᾶνων. Τοῦναντίον δὲ ὁ Κακιαμύνης προσκαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους πᾶσῶν τῶν κλάσεων ν' ἀπολαύσωσι τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Βραχμᾶνοι, πένητες και ἀμαθεῖς, ἐργάται, ἔμποροι, δοῦλοι, πάντες προσεκαλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ ἵνα γείνωσι Βουδδᾶς, ἦτοι σοφοί, και νὰ συμμετάσχωσι τῶν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον ἐπηγεγμένων ἀγαθῶν. Οἱ φιλόσοφοι Καπίλας και Πανταδιάλης εἶχον ἤδη ἐπιληφθῆ τοῦ ἔργου τούτου, προσβάλλοντες ὡς ἀνωφελῆ τὰ ὑπὸ τῶν ἡδῶν παραγγελλόμενα ἐξωτερικὰ ἔργα, και εἰς ταῦτα ἀντικαθιστῶντες τὴν πειρὴν τοῦ προσωπικοῦ ἀσκητισμοῦ. Ὁ Καπίλας εἶχε καταστήσει, ἂν ἔχι ἐν πράγματι, τοῦλάχιστον ἐν ἀρχῇ ἐφικτὸν τοῖς πᾶσι τὸν τίτλον τοῦ ἀσκητοῦ, ὅστις τίτλος ἦν τὸ συμπλήρωμα και ἡ σχεδὸν ἀποκλειστικὴ προνομία τοῦ βίου τοῦ Βραχμᾶνου. Ὁ Καπίλας προέβη και προσώτερόν ἀνέθηκεν εἰς μονήρεις τινὰς φιλοσόφους τὴν διοργάνωσιν μοναχικοῦ τάγματος. Προσεκάλεσεν ἅπαντας ἀδιακρίτως τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἰσότητά τοῦ μοναχικοῦ βίου διὰ τῆς ὀραίας ταύτης προσφωνήσεως: «Ὁ νόμος μου εἶναι νόμος τῆς χάριτος πρὸς ἅπαντας· τί δὲ εἶναι νόμος τῆς χάριτος πρὸς ἅπαντας; εἶναι ὁ νόμος καθ' ὃν ἄθλιοι ἐπαίται γίνονται μοναχοί».

Αἱ ἀρχαὶ αὗται, καίπερ μὴ ἀπευθυνόμεναι ἀμέσως κατὰ τοῦ συστήματος τῶν κλάσεων, οὐχ ἤττον ὅμως τὸ ἐκλόνιζον. Ἀφ' ἐνός μὲν δι' αὐτῶν ἀνεγνωρίζετο ἰσότης τις, τοῦλάχιστον ἡ πνευματικὴ, μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάσεων, μετὰ τινος μάλιστα ἰδιαιτέρας συμπαθείας πρὸς τὰς ὑπόδεστέρας· διότι ἐν τινι Βουδδιστικῷ συναξάρῳ θεός τις σοφῶν νὰ γένη μοναχὸς ἐμφανεῖ τὸν λόγον τοῦτον: «Θέλω νὰ γένω μοναχὸς και νὰ ἐνασκῶ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν, ἀλλ' εἶναι δύσκολον νὰ ἐναγκαλισθῆ τις τὸν μοναχικὸν

βίον, ἐὰν ἀναγεννηθῆ ἐν ὑψηλῇ και λαμπρῇ οἰκογενείᾳ· τοῦναντίον δὲ τοῦτα εἶναι ἐύκολον, ὅταν ἔλθῃ τὸ γένος ἐκ πτωχῶν και ἀσθῶν». Ἀφ' ἐτέρου δὲ αἱ ἀρχαὶ αὗται κατέστρεφον τὴν τάξιν τῶν Βραχμᾶνων, διότι κατ' αὐτὰς τὸ μοναχικὸν σχῆμα και ἡ εὐλάβεια δὲν εἶναι προνομία τοῦ γένους, ἀλλὰ δικαίωμα τῆς ἀρετῆς, τῆς παιδείας και τῆς ἀξίας. Τὰ ἱερατικὰ σῶμα δὲν ἦτο πλέον κληρονομικὸν και ἀριστοκρατικὸν, ἀλλ' ἄγαμον, στρατολογούμενον ἐξ ἅπασιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ὅθεν τὸ πρῶτον κατὰ τῆς τῶν Βραχμᾶνων κλάσεως ἀπευθύνονται αἱ ἀρχαιόταται τοῦ Βουδδισμοῦ ἀντιβρίσεις. «Μεταξὺ Βραχμᾶνου και ἀνθρώπου ἄλλης κλάσεως, λέγει ἀρχαῖον συναξάριον, δὲν ὑφίσταται ἡ διαφορὰ ἐκείνη ἢ μεταξὺ τοῦ λίθου και τοῦ χρυσοῦ, μεταξὺ τοῦ σκότους και τοῦ φωτός ἐνυπάρχοντα. Καὶ τῶνόντι ὁ Βραχμᾶνος οὔτε ἐκ τοῦ αἵθέρος ἐξῆλθεν, οὔτε ἐκ τοῦ ἀνέμου· οὐδὲ τὴν γῆν διέσχισεν, ἵνα προσθῆ εἰς φῶς. Ἀλλ' ἐγεννήθη ἐκ γυναικείας νηδύος ὡς ὁ ποταμὸς ἀνθρώπου. Ποῦ βλέπει λοιπὸν τὴν αἰτίαν τῆς εὐγενείας τοῦ μὲν, και τῆς ἀγενείας τοῦ δέ; Αὐτὸς οὗτος ὁ Βραχμᾶνος ὅταν ἀποθάνῃ ἐγκαταλείπεται ὡς τι εὐτελεῖς και ἀκάθαρτον· ὑπόκειται εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους εἰς οὓς και οἱ τῶν ἄλλων κλάσεων. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἡ διαφορὰ;»

Τὸ αὐτὸ αἶσθημα τῆς ἰσότητος ἐκδηλοῦται και ἐν τῇ λόγῳ τῇ ἐκφωνηθέντι ὑπὸ τοῦ Ἀκόνα, τοῦ μεγίστου βασιλέως τοῦ Βουδδισμοῦ, ὅστις ἐχρημάτισεν οὕτως εἰπεῖν ἄλλος Κωνσταντῖνος. «... Ἐκεῖνος εἶναι σοφός, λέγει, ὅστις δὲν θέλει διαφορὰν μεταξὺ τῶν σωματῶν τοῦ ἡγεμόνος και τοῦ δούλου... Μόνα τὰ κοσμήματα και ὁ καλλωπισμὸς ἀποτελοῦσι τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐνός ἐπὶ τοῦ ἄλλου σώματος. Ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐσιώδες εἶναι τὸ δυνάμενον νὰ εὐρεθῆ και ἐν εὐτελεῖ σώματι, ἕπερ οἱ σοφοὶ ὀφείλουσι ν' ἀσπάζονται και νὰ τιμῶσι». Μνημονεύσωμεν προσέτι και τὸ θεολογικὸν τοῦτο συναξάριον: «Ἡμέραν τινὰ Ἀνάνας, ὁ ὑπηρέτης τοῦ Κακιαμύνη, συναντήσας νεάνιδα ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Χανδάλων ἀντλοῦσαν ὕδωρ, ζῆτει παρ' αὐτῆς νὰ πῆ. Ἀλλ' ἡ νεάνις, φοβηθεῖσα μὴ μιάνη αὐτὸν διὰ τοῦ συγχρωτισμοῦ τῆς, τὸν εἰδοποιεῖ ὅτι ἐγεννήθη ἐν τῇ κλάσει τῶν Ματάγγων και ὅτι δὲν εἶναι θεμιτὸν αὐτῇ νὰ πλησιάζῃ εἰς μόνον. — Δὲν σ' ἐρωτῶ, ἀδελφὴ μου, οὔτε περὶ τῆς κλάσεως οὔτε περὶ τῆς οἰκογενείας σου, ἀλλὰ σοῦ ζητῶ ὕδωρ, ἂν δύνασαι νὰ μὲ δώσης ἐξ αὐτοῦ. — Ἡ νεάνις συνέλαθεν ἔρωτα πρὸς τὸν Ἀνάναν, κατόπιν δὲ ἀσπασθεῖσα τὸ ὄρησεν τοῦ Βουδδᾶ, ἐγένετο μοναχὴ».

Ὁψιαιτέρον ὁ Βουδδισμὸς διεκηρύχθη συστηματικῶς κατὰ τῆς συστάσεως τῶν κλάσεων, μνημονεύεται δὲ πραγματικὰ τις ἐριστικὴ, τὸ Βαδδικοῦχι, συγγραφθεῖσα ἐν ἐποχῇ ἀγνώστῳ, ἀλλὰ

ἀρχαία, ὑπό τινος μοναχοῦ Βουδδιστοῦ, κατὰ τῆς θεσμοθεσίας τῶν κάστεων. Αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ Βουδδισμοῦ εἰσι διτταί· αἱ μὲν παραλαμβάνοντα ἐκ τῶν σεβαστωτέρων εἰδῶν αὐτῶν τῶν Βραχμάνων, αἱ δὲ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς φυσικῆς ἰσότητος πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ συγγραφεὺς δεικνύει διὰ μαρτυριῶν ἀναφερομένων ἐκ τῶν Βέδων, τοῦ Μανού καὶ τοῦ Μαχάβαράτα, ὅτι ἡ ἰδιότης τοῦ Βραχμάνου δὲν εἶναι συμφυῆς οὔτε μετὰ τῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς ἀρχῆς οὔτε μετὰ τοῦ σώματος ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ ἀρχὴ αὐτή, καὶ ὅτι οὔτε ἐκ τῆς γεννήσεως πηγάζει οὔτε ἐκ τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ἐκ τῶν ἱεροτελεστιῶν, οὔτε ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἠθικῶν καθηκόντων, οὔτε ἐκ τῆς γνώσεως τῶν Βέδων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰδιότης αὕτη οὔτε συμφυῆς εἶναι, οὔτε ἐπίκτητος, ἄρα δὲν ὑπάρχει ἢ μάλλον ὑπαντεῖται δύνανται νὰ γένωσι κάταχαι αὐτῆς· διότι, κατὰ τὸν συγγραφεῖα, ἡ ἰδιότης τοῦ Βραχμάνου εἶναι κατὰστασις καθαρότητος ἐχούσης τὴν ἐκθαμβουσαν λευκότητα τοῦ ἀνθους τῆς Ἰάσμη. Ἐπιμένει δ' ἐξαλέγγων τὸ παράλογον τοῦ νόμου τοῦ ἀπαγορεύοντος εἰς τὸν Σούδραν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, διότι δῆλον προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι νὰ δουλεύῃ τοῖς Βραχμάνοις. Τέλος δὲ τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα ἀπευθύνονται κυρίως κατὰ τοῦ μύθου τοῦ παριστάνοντος τὰς τέσσαρας κάστες διαδοχικῶς ἐξερχομένης ἐκ τῶν τεσσάρων μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Βράμα, ἐκ τῆς κεφαλῆς, τῶν θραχιόνων, τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. «Τὸ kundumhana καὶ τὸ Ravana, (ὀνόματα δένδρων), λέγει, φέρουσι καρποὺς ἐκφυομένους ἐκ τῶν κλάδων τοῦ καυλοῦ, τῶν διακλωσένων καὶ τῶν βιζῶν καὶ ὅμως οἱ καρποὶ οὗτοι δὲν διαστέλλονται ἀλλήλων, οὐδὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὁ μὲν τῶν καρπῶν τούτων εἶναι ὁ Βραχμάνος, ὁ δὲ ὁ πολέμιστής, ὁ δὲ ὁ γεωργός, ὁ δὲ ὁ δοῦλος· διότι ἅπαντες εἰσὶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ δένδρου. Δὲν εἶναι λοιπὸν τέσσαρες τάξεις, ἀλλὰ μία μόνη.

Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Ἄνατολὴ διὰ τινος ἔσωτερικῆς καὶ ὅλως ἀδιορητήτου ἐργασίας, ἐφθασεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, ἢ τοῦλάχιστον τῆς θρησκευτικῆς. Διὰ μόνης τῆς συστάσεως τοῦ ἀγάμου βίου τῆς ἱερατικῆς τάξεως, οἱ Βραχμάνοι ἀπόλεσαν τὰς κληρονομικὰς αὐτῶν προνομίας· ἡ σαιτηρία κατέστη ἀναγκαίως προσιτὴ τοῖς πᾶσι, διότι ἡ ἱερατικὴ τάξις δὲν ἠδύνατο νὰ στρατολογήται αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς κληρονομικῶς. Ὅθεν ἐνῶ ἐν τῇ Ἐσπερία ἡ ἀγάμια κατέστη τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον τῆς Ἑκκλησίας ὡς διαζευχθῆ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας καὶ σχηματίσῃ σῶμα ἀνεξάρτητον, ὑπέρτερον τῶν μεθόρων καὶ τῶν νόμων, ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ Ἄνατολῇ ἐγένετο μέσον ἀπελευθερώσεως, ἀνοίγον εἰς ἅπαντας τὸ τῆς ἱεροσύνης στάδιον. Καὶ μὲν καταστρέφον ὁ Βουδδισμὸς τὴν τάξιν τῶν

ἱερέων δὲν συγκατέστρεψε καὶ τὰς ἄλλας· ἀλλ' ἱκανὸν ἤδη ἐτελέσθη κατόρθωμα διὰ τῆς καταργήσεως τῆς θεοκρατίας καὶ διὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀπελευθερώσεως τῶν πτωχῶν καὶ καταδυναστευομένων.

Ὅχι δὲ μόνον ἔνεκα τῆς ἀρχῆς τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητος ὁ Βουδδισμὸς ἐγένετο πρόοδος καὶ τελειοποίησις τοῦ Βραχμνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐξαιτίας ἀναπτύξεως ἦν παρέστηεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς φιλάνθρωπίας, τῆς ἀδελφότητος, αἰτινες ἐμπεριείχοντο μὲν ἤδη ἐν δυνάμει τοῖς νόμοις τοῦ Μανού, ἀλλ' ἀποτόμως κατεστέλλοντο διὰ τῆς ἀπεχθούς ἀρχῆς τῶν κάστεων. Καθάπερ ὁ Χριστιανισμὸς μετεμόρφωσε τὸν Μωσαϊσμὸν ἀποβαλὼν πᾶν εἴ τι εἶχεν ὑπαγορεύσει ἡ ἀρχαία ὠμότης, καὶ ἀναπτύξας τὰ εὐγενέστερα σοικεῖα ἐκείνης τῆς ἠθικῆς, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς ἀναπτύσσει, ἀποκαθαίρει, ἐξευγενίζει, ἀπαλύνει τὴν ἠθικὴν τοῦ Βραχμνισμοῦ. Καθάπερ ὁ Χριστιανισμὸς οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς εἶναι διδασκαλίαι παρακλήσεως. «Ὅστις ζητεῖ καταφύγιον εἰς τὸν Βούδδαν, ἐκείνος γινώσκει τὸ ἀσφαλέστερον ἄσυλον, ἐκεῖσε δ' ἀφικόμενος ἀπαλλάσσεται πάσης ἐδύνης». Οὕτω καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Ὁ Βουδδισμὸς εἶναι διδασκαλίαι ταπεινοφροσύνης. «Τὰ ἐν τῷ βίῳ ἀγαθὰ ὑμῶν ἔργα, ὦ μοναχοί, λέγει ὁ Βούδδας, ἀποκαλύπτετε, τὰς δὲ ἀμαρτίας ὑμῶν ἀποκαλύπτετε». Οὕτω καὶ τὸ Εὐαγγέλιον «Ὅταν νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί... Σὺ δὲ νηστεύων ἀλείψαι σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι». Ἐτι δὲ ὁ Βουδδισμὸς διδάσκει τὴν σωφροσύνην, τὴν ἀγάπην, τὴν εὐσεβείαν, τὴν συγχώρησιν τῶν ἀδικιῶν, καθάπερ τοῦτο ἀποδεικνύουσι πλείστα ὅσα συναξάρια· ἐκ τούτων δὲ ἐκλέγομεν τινὰ, ὧν τὸ ποιητικὸν κάλλος ἰσοφαρίζει πρὸς τὸ ἠθικόν.

Ἴδου, π.χ., ἡ παραβολὴ ἐν ἣ τὸ πνεῦμα τῆς πραότητος καὶ τῆς ἀγάπης ἐκφράζεται λυρικώτατα καὶ ἐμφαντικώτατα. Ἐμπορὸς τις Πούρνας τοῦνομα ἔρχεται νὰ συμβουλεύσῃ τὸν Βούδδαν περὶ τῆς ὀδοποιίας ἣν προτίθεται νὰ διανύσῃ εἰς χώραν κατοικοῦμένην ὑπὸ βαρβάρων καὶ ἀνημέρων ἀνθρώπων. «Ἐἰσί, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ θεός, ἀνθρώποι παράφοροι, σκληροί, ὄργιλοι, μανιακοί, αὐθάδεις. Ἐάν σοι ἀποτείνωσι κατὰ πρόσωπον λόγους ἀποτόμους καὶ βαναύσους, ἐάν παροργισῶσιν ἐναντίον σου, τί θὰ νομίσης περὶ αὐτῶν;— Ἐάν μοι ἀποτείνωσι κατὰ πρόσωπον λόγους αἰσχροῦς, βαναύσους, ἀποτόμους, ἰδοὺ, τί θὰ νομίσω· ἔτι εἰσι βεβαίως ἀνθρώποι ἀγαθοί, διότι μοι ἀποτείνουσι κατὰ πρόσωπον λόγους αἰσχροῦς, ἀλλ' οὔτε διὰ τῆς χειρὸς οὔτε διὰ λιθοβολήματος μὲ πλῆττουσιν.— Ἀλλ' ἐάν διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ λιθοβολήματος σὲ πλῆ-

ξωσι, τί θὰ νομίσης;— Θὰ ὑπολάβω ὅτι εἰσὶν ἀνθρώποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι, διότι μὲ πλῆττουσι διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ λιθοβολήματος, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τῆς βλάβου, οὐδὲ διὰ τοῦ ξίφους.— Ἀλλ' ἐάν σὲ πλήξωσι διὰ τῆς βλάβου ἢ διὰ τοῦ ξίφους, τί θὰ νομίσης;— Ὅτι εἰσὶν ἀνθρώποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι, διότι μὲ πλῆττουσι διὰ τῆς βλάβου καὶ τοῦ ξίφους, ἀλλὰ δὲν μὲ ἀποκτείνουσιν.— Ἀλλ' ἐάν σὲ ἀποκτείνωσι, τί θὰ νομίσης περὶ τούτου;— Ὅτι εἰσὶν ἀνθρώποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι, διότι μὲ ἀπαλλάττουσι διὰ βραχείας ἐδύνης τοῦ σώματος τούτου, τοῦ ἐμπεπλησμένου ῥύπου καὶ ἀκαθαρσίας.— Ἔστω, ἔστω, Πούρνα, λέγει ὁ Βούδδας, δύνασαι νὰ ἐγκατασταθῆς εἰς τὴν χώραν ἐκείνων τῶν βαρβάρων· ἀπαλλάχθεις, ἀπάλλαξον· περαιοθῆς εἰς τὴν ἐτέραν ὄχθην, περαιοσον καὶ τοὺς ἄλλους· παρηγορηθῆς, παρηγόρησον· ἀφικόμενος εἰς τὸν ἐντελῆ Νιρβάναν, καθοδήγησον καὶ τοὺς ἄλλους».

Ὅδ' ἐν αὐτῷ τῷ Χριστιανισμῷ ἀπαντῶσιν ἠθικώτερα ἀξιώματα, περικαλλέεσθαι παραδείγματα σωφροσύνης, εὐσεβείας καὶ ἀγάπης, ἢ τὰ ἐν τοῖς ἐφεξῆς δύο συναξαρίοις περιεχόμενα.

Ἐταίρα τις περιβόητος διὰ τὰ θέλγητρά της, τοῦπικλῆν Βασαδάττα, συλλαμβάνει ἔρωτα πρὸς τὸν υἱὸν ἐμποροῦ, νέον εὐσεβῆ καὶ ἀγνόν, καὶ διὰ τῆς θεραπευτικῆς της μεταπέμπεται αὐτόν. «Ἀδελφὴ μου, ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὴν ὁ νέος, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σ' ἐπισκεφθῶ». Πέμπει πρὸς αὐτὸν ἐκ δευτέρου τὴν ὑπερτίριαν αὐτῆς. «Ἀδελφὴ μου, ἐπαναλαμβάνει ὁ νέος, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σ' ἐπισκεφθῶ». Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἡ ἑταίρα περιπίπτει εἰς ἐγκλημα, καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως δυνῶς ἀκρωτηριάζεται, ὥστε τὸ εἶδος αὐτῆς καθίσταται φρικῶδες καὶ ἄμορφον· οὕτω δ' ἔχουσα ἐγκαταλείπεται ἐν τινι κομητηρίῳ. Τῆς εὐκαιρίας ταύτης δρᾷττεται ὁ νέος ἔμπορος ὅπως μεταβῆ εἰς ἐπίσκεψίν της. Ἀπόλεσε, λέγει, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εὐθυμίαν της· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ τὴν ἴδω». Ἡ ἀθλία, βλάβουσα αὐτὸν, λέγει· «Ἐἴς τοῦ κυρίου μου, ὅτε τὸ σῶμά μου ἦν γλυκὺ ὡς τὸ ἄνθος τοῦ λωτοῦ, ὅτε ἦν κεκαλλωπισμένον καὶ πλουσίως ἐνδεδυμένον, ἔσχον τὴν κακοτυχίαν νὰ μὴ σὲ ἴδω. Σήμερον, διὰ τί ἔρχεσαι ἐνταῦθα νὰ θεωρήσης σῶμα μεμολυσμένον μὲ αἷμα καὶ βόρβορον;— Ἀδελφὴ μου, ἀπεκρίνατο ὁ νέος, δὲν ἦλθον προλαβόντως εἰς ἐπίσκεψίν σου προσελκυσθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἡδονῆς, ἀλλ' ἔρχομαι σήμερον ἵνα γνῶ τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς γυναικὸς, ἥτις εἶναι τὸ ἄθλιον ἀντικείμενον τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀπολαύσεως». Ἐπειτα τὴν παρηγορεῖ διὰ τῆς τοῦ νόμου διδασκαλίας· οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐπανάγουσι τὴν ἡρεμίαν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς δυστήνου γυναικὸς, ἥτις ἀποθνήσκει ὁμολογοῦσα πίστιν εἰς τὸν Βούδδαν, ἵνα παρευθὺς ἀναγεννηθῆ μεταξὺ τῶν θεῶν.

Ἐσονδῆποτε συγμνητικὸν καὶ ἀν' ἣ τὸ συναξάριον τοῦτο, ἐλαττοῦται ἡμῶς ὡς πρὸς τὸ τοῦ Κουνάλα, τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Ἀκόκα. Τοῦτο δὲ, εἴτε ἱστορικόν, εἴτε μὴ, συνάπτει βεβαίως πάντα τὰ εἶδη τοῦ κάλλους.— Ἡ μητριὰ τοῦ Κουνάλα, καθάπερ ἡ ἑταίρα τοῦ προηγουμένου συναξαρίου, ἐμμανῶς ἐρᾷται τοῦ νέου τούτου ἡγεμονόπαιδος· καὶ ἡ ἐξ Ἰνδίας αὕτη Φαίδρα ἐκφαίνει τὸ πάθος της διὰ τοῦ φλογερωτέρου τρόπου, ὃν ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Ῥακίνας δὲν ὑπερέβησαν.

«Εἰς τὴν θέαν τοῦ χαριστάτου προσώπου σου, τοῦ ὠραίου σώματος καὶ τῶν γοητευτικῶν ὀφθαλμῶν σου, ὅλη καταπλέγομαι, ὡς τὸ ἀπεξηραμμένον ἄχυρον, ὑπερ καταναλίσκει ἡ πυρκαϊὰ τοῦ δάσους». Ὁ Κουνάλας, ὡς ἄλλος Ἰππόλυτος, ἀπαντῶν πρὸς αὐτὴν ἐκφέρει τοὺς ὠραίους τούτους καὶ γενναίους λόγους· «Μὴ λέγε ταῦτα ἐνώπιον υἱοῦ, διότι σὺ εἰσαι πρὸς ἐμὲ μήτηρ· παραίτησον τὸ παράφορον τοῦτο πάθος· ὁ ἔρωσ οὗτος ἄγει σε εἰς τὸν ἕδην». Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀθλία γυνὴ ἐπιμένει καὶ τὸν πιέζει, «Ὁ μῆτέρ μου, λέγει ὁ ἡγεμονόπαις, προτιμῶ τὸν θάνατον μὲνων ἄγνός. Δὲν ἀνέχομαι βίον ἐν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εὐρίσκουσιν ἐπιλήψιμον». Ἐν τούτοις ἡ βασίλισσα ἐπιτυγχάνει παρὰ τοῦ συζύγου της τὴν ἄδειαν ἵνα βασιλεύσῃ ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα· ὠφελεῖται ἐκ τῆς παραχωρήσεως τῆς ἀδείας ταύτης ἵνα καταδικάσῃ τὸν βασιλόπαιδα Κουνάλαν εἰς τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἐξόρυξιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ δῆμιοι ἀπαρνοῦνται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην διαταγὴν, κραυγάζοντες· «Δὲν ἔχομεν τὸ θάβρος». Ἀλλ' ὁ βασιλόπαις, νομίζων ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπιβάλλεται αὐτῷ ἡ βασίλισσα αὕτη, τοὺς προσκαλεῖ εἰς ὑπακοήν, καὶ δωροῦμένός τι αὐτοῖς, «Ἐκτελέσατε τὸ καθήκον σας, λέγει, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ δωρήματος τούτου». Ἀλλ' αὐτοὶ ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἀρνήσιν, ὥστε ἐδέησεν ἴν' ἀνκεθῆ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀπηνόου ταύτης καταδικῆς εἰς τινὰ τῶν κρατυχόντων. Πρῶτον ἐξορύσσεται ὁ ἕτερος τῶν ὀφθαλμῶν ὁ ἡγεμονόπαις ζητεῖ νὰ τῷ δοθῆ, καὶ λαμβάνων αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, «διὰ τί λοιπὸν, λέγει αὐτῷ, δὲν βλάβεις πλέον τὰ σχήματα ὡς ἀρτίως τὰ ἐβλαπες, παχυλὲ βολβὲ ἐκ σαρκός; Πόσον ἐξαπατῶνται οἱ ἔφρονες οἵτινες εἰς σὲ προσηλοῦνται, λέγοντες, εἶναι τὸ ἐγὼ μου!» Ὅτε δὲ ἀμφότεροι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξωρῶχθησαν, ὁ Κουνάλας ἀναβοᾷ· «Ὁ σάρκινός ὀφθαλμὸς μοι ἀρνήθη, ἀλλ' ἀπέκτησα τοὺς τελείους ὀφθαλμοὺς τῆς σοφίας. Ἐάν ἐγενόμην ἐκπτωτός της ὑπερτάτης μεγαλειότητος, ἐκτῆσάμην τὴν τοῦ νόμου κυριαρχίαν». Πληροφορηθεὶς δὲ, ὅτι οὐχὶ ὁ πατήρ, ἀλλ' ἡ μητριὰ αὐτοῦ διέταξεν ἵνα ὑποστῇ τὴν φρικώδη ταύτην καταδικήν, δὲν ἐκφέρει πρὸς αὐτὴν εἰμὴ λόγους συγχωρήσεως· «Ἐἴθε ἡ βασίλισσα, ἥτις ἐξασφαλίζει εἰς ἐμὲ

ποσοῦτον μέγα ὄφελος, εἶθε νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ μάλιστα τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ζωὴν καὶ τὸ κράτος!»

Ἡ νέα αὐτοῦ σύζυγος, εἰδοποιήθεισα περὶ τῆς βασάνου του, ἐν τῇ ἀπογνώσει αὐτῆς ρίπτεται εἰς τοὺς πόδας του, αὐτὸς δὲ τὴν παρηγορεῖ «Παῦσον κλαίουσα, μὴ γίνου ὄλιως ἐκδοτος εἰς τὴν θλίψιν· ἕκαστος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συγκομίζει τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων». Ὁ βασιλεὺς πένθος πάντων, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπαχθοῦς καταχρήσεως ἣν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐποιήσατο τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ βασιλικῆς ἐξουσίας, θέλει νὰ τὴν παρῴδωσῃ εἰς τὰ βασανιστήρια. Ὁ Κουινάλας προσπίπτει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐξαιτούμενος συγχώρησιν τῆς ἐνόχου. «Πρᾶξον πατὰ τοὺς κανόνας τῆς τιμῆς, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς γυναῖκα. Δὲν εἶναι ἀμοιβὴ μεγαλύτερα τῆς ἐπακολουθούσης τὴν εὐμένειαν. Ἡ ὑπομονὴ, Κύριε, ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ Νεγάτα. . . . Ὁ βασιλεὺς, δὲν αἰσθάνομαι παντάπασι δόνην, καὶ πρὸς τὴν οὕτω σκληρῶς προσερχομένῳ μοι, πρὸς τὴν ἐξορέξασαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἡ καρδιά μου ἄλλο τι δὲν ὑποφέρει εἰμὴ αἰσθημα εὐμενείας. Εἶθε δὲ ἐν ὀνόματι τῆς τῶν λόγων μου ἀληθείας οἱ ὀφθαλμοί μου νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν». Μόλις δ' ἐξήνεγκε τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνεκτέθησαν τὴν προτέραν αὐτῶν λαμπρότητα.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ὄρατον τοῦτο συναξάριον ὑπερπάρχει ἡμῖν ἐν ἐπιτομῇ οἰονεὶ πίνακα ἀπαθῶν τῶν ἀρετῶν, τῆς σωφροσύνης, τῆς εὐσεβείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς περιφρονήσεως, τῶν ἀληγῶν, τῆς συγχωρήσεως τῶν προσβολῶν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀφελῆς τις καὶ ἀνεπιτήδευτος χάρις ἐπιπροστίθησι γοητεῖαν ἄφατον. Ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς βίους τῶν ἀγίων ἀφήγησιν ταύτης ὑπερτέραν;

Δυσκόλως δύναται τις νὰ ὑπερμακρύνῃ τὸν Βουδδισμόν κατὰ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον. Ἀλλὰ, καθάπερ πᾶσα θρησκευτικὴ διδασκαλία ἀσχολεῖται μᾶλλον περὶ τὰ ἀίδια ἢ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν ἡμῖν νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων, σχεδὸν οὐδένα λόγον ἐποίησατο τῶν πολιτικῶν καὶ πρακτικῶν ἀρετῶν ἐφ' ὧν τηρεῖται ἡ τάξις τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν διέπλασσε μὲν ἀγίους, οὐδέποτε ὅμως διανοήθη νὰ διαπλάσῃ πολίτας. Καθόλου μὲν ἡ Ἀνατολή, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ἰνδία, δὲν ἐγνώρισε τὴν ἰδέαν τῆς Πολιτείας. Ὁ ὑπερβολικὸς ἰδανισμὸς ἀπέσπασε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθήκοντων. Ἡ ζωὴ θεωρεῖτο ὡς τι κακόν, οὐ τινος δέον νὰ ἀπαλλάττεται τις ὅσον ἐνεργεῖ τάχιστα καὶ πληρέστερον. Ἡ πατρις καὶ οἱ νόμοι αὐτῆς παρεωρῶντο ὡς οὐδενὸς λόγου ἀξιοί. Ἰνκ δὲ μεταχειρισθῶμεν χριστιανικὴν φρά-

σιν, ἡ μόνη πόλις τοῖς σοφοῖς τῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ οὐρανία. Παρ' οὐδὲν δὲ τίθενται τὴν ἐπίγειαν πόλιν, τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἐλευθερίαν, τὸ δημόσιον συμφέρον. Μόνη ἡ Κίνα ἐν τῇ Ἀνατολῇ φαίνεται ὅτι ἔσχεν ἰδέαν τινὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἀλλ' εἰς τὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὀφείλεται κυρίως ἡ μεγάλη τοῦ πολιτικοῦ ἐννοία.

Θ. ΚΑΡΟΥΤΟΣ.

ΤΙΕΡ ΚΑΙ ΔΥΦΩΡ

Ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις λογία γαλλίς, ἡ Μαρία Κόμησσα d'Agoult, γνωστὴ γεννομένη εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δανιὴλ Στέρν.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων συγγραμμάτων ἃς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο ἐξέδωκεν, ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρ' αὐτῆς συγγραφεῖσα Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1848 διὰ τε τὰς ἐν αὐτῇ ἐκδηλουμένας συμπαθείας τῆς συγγραφέως πρὸς τὰ δόγματα τῶν κοινωνιστῶν καὶ διὰ τὰς κρίσεις αὐτῆς περὶ τοῦ χαρακτῆρος διαφόρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν μεταξὺ ὁ Τιέρ καὶ ὁ Δυφώρ, ὁ ἄρτι ἀναδειχθείς Πρόεδρος τοῦ νέου δημοκρατικοῦ τῆς Γαλλίας ὑπουργείου.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ Τιέρ, εἰς οὗ τὴν ἐπίδρασιν ἡ περὶ ἡς ὁ λόγος συγγραφεὺς ἀποδίδει τὸ ψήφισμα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1848, τὸ περὶ τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τοῦ Λουὶ Βλάγκ καὶ Κωσσιδιέρ ὡς ὑποκινητῶν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ῥάσεως τοῦ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῆς παρὰ τοῦ Καθολικῆς μετὰ τὸσούτης αἰματοχυσίας καταβλήσεως, λέγει τάδε:

«Ἐκπληκτος κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Φεβρουαρίου ὁ Κ. Τιέρ ἀνέλαβε τὴν εἰς ἑαυτὸν ἄκραν ἐκείνην πεποιθήσιν καὶ τὸ τοῦ πνεύματος εὐρηματικόν, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ μέγιστον μέρος τῆς δυναμείας του. Δὲν ὄφειλεν ἄλλως τε νὰ παλαίσῃ πολὺ πρὸς ἑαυτὸν ἵνα ἐνχαριστήσῃ εἰς τὴν δημοκρατικὴν τοῦ πολιτεύματος μορφήν, καθότι αὐτὴ δὲν προσέβαλεν ἐν αὐτῷ οὔτε ἀρχὰς οὔτε θαθέως ἐρριζωμένα αἰσθηματα. Καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐκ τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ ἐκ τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ ὁ Τιέρ ἀπέκλινε μᾶλλον εἰς τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἐπανάστασιν. Δὲν ἐνέκειτο εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸ νὰ ἐρίξῃ πολὺ μετὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὸ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῆς αὐστηρὸν λόγον διὰ τὰς πλάνους αὐτῆς. Ὡς ἱστορικὸς τὴν εἶχεν ἐξηγήσει καὶ ἐπιδοκιμάσει μέχρι τοῦ Δαντωνος, ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ εἶχε καταπολεμήσει ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῆς τὴν πολιτικὴν τῶν μετριοφρόνων. Ἡ κρίσις, ἡ τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Γκιζὸ ἀνατρέψασα, ἐδικαίου μέ-

»χρὸς τινὸς σημείου τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πολιτικὴν, ἐμάντευε δ' οὗτος, ὅτι εἰ μὴ ἀπροσδόκητοι περιστάσεις ὑπέβηκεν, δὲν θὰ ἐβράδυνε ν' ἀποκτήσῃ πάλιν μεγίστην ἐπιβροχήν, ὑπὸ πολιτεύματι φιλελεύθερον. Φιλόπατρις εἰς ἄκραν, ἐφρόνει ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ πολιτικὴ ἐμελλε ν' ἀνυψώσῃ ἐν Εὐρώπῃ τὸ γόητρον τῆς Γαλλίας. Ῥήτωρ καὶ συγγραφεὺς τί ἠδύνατο αὐτὸς νὰ ζημιωθῇ ἐκ τῆς ἀνιδρύσεως κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας; Οὐδὲ ὁ θεσμὸς τῆς προεδρίας αὐτῆς ἐδύνατο νὰ δυσαρεστῇ ἄνδρα εἰς ὃν ἡ περιουσία, ἡ κικανότης καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ φήμη ἐπέτρῃπον ν' ἀποβλέψῃ εἰς αὐτὴν. Τούτου ἕνεκα ὁ Τιέρ ἔδεν ἔχασε τὴν κηρόν του μεμφιμοιράν, ἀλλὰ ἐζητήσας τὰς ψήφους τῶν ἐκλογῶν του διὰ τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν ἐδήλωσε διαβρῆδην ἣν εἶχε πρόθεσιν νὰ μὴ μείνῃ μακρὰν τῆς νέας τύχης τῆς πατρίδος του. Προσέχων εἰς πάντα τὰ πέραν αὐτοῦ γινόμενα καὶ κατιδὼν ὅτι δὲν ἐπέτυχε τὴν πρώτην φορὰν ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τοῦ κλήρου, προσῆλθε μετὰ σεβασμοῦ αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς τοὺς κληρικούς, μῆτε ὑποσχέσειν μῆτε ὑποκλίσειν φειδόμενος, ὅπως κερδίσῃ τὴν εὐμένειαν τοῦ κλήρου, ὅστις ἔχων τότε τὸ σύστημα τοῦ ἀσπάξεσθαι πάντας τοὺς προσερχομένους, ὑποκρινόμενος δὲ ὅτι τὸν ἐθέλει κελικρινῆ, περιέλαβε καὶ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ καταλόγου του. Ἰπὸ τὴν προστασίαν ταύτην ὁ Τιέρ ἐδυνήθη νὰ ἐκλεχθῇ πληρεξούσιος καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Εἰσῆλθε δὲ εἰς αὐτὴν ταπεινῶς, ἔνευ κατάγου, καὶ ὡς ἀνθρωπὸς τις ἀπογοητευθεὶς ἤδη καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου εὐρισκόμενος. Ἀλλὰ προσηταιρίζετο θαυμάζων πάντας τοὺς δημοκρατικούς, πείθων αὐτοὺς ὅτι ὡς αὐτοὶ καὶ αὐτὸς ἐπεθύμει τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Εἰσαχθεὶς εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βαραγκάλ Διλιέρ προεδρευόμενον σύλλογον, ἐνῆι συνήρχοντο πληρεξούσιοι πάσης ἀποχώσεως, ὁ Τιέρ ταχέως ἐγένετο, χάρις εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐλαστικότητα αὐτοῦ, ὁ σύνδεσμος πάντων τῶν ἑτερογενῶν ἐκείνων στοιχείων. Καὶ τούτους μὲν συκρατῶν, ἐκείνους δὲ διεγείρων, τοῖς πᾶσι δὲ παρέχων τὸ παράδειγμα τῆς τῶν παρελθόντων εὐλήθης, κατάρθωσε νὰ πειθαγωγῆσθαι αὐτοὺς καὶ τοῖς ἐπιβάλῃ ἢν αὐτὸς ἤθελε κοινὴν πολιτικὴν πορείαν, ἣτις συνίστατο κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν εἰς τὴν ὑποσήμερον τῆς Δημοκρατίας, πρᾶγμα δὲ εἰς τὴν ἐπιβλαβὴν ἀνατροπὴν πάντων τῶν παρὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως πράχοντων, εἰς τὴν διὰ τοῦ συστήματος καταδείξιν τῆς ἀδυναμίας τῆς δημοκρατικῆς μερίδος, ὅπως ἐν εὐθέτῳ καιρῷ ἀντικαταστήσῃ αὐτὴν, ἄνευ βίας ἢ κλονισμοῦ.»

Ὁ σπουδαῖος τὴν πολιτείαν τοῦ Τιέρ ἀπὸ τῆς 4ης Ἰουλίου 1870 μέχρι τῶν τελευταίων βουλευτικῶν ἐκλογῶν τῆς 20 Φεβρουαρίου 1876, θὰ εἴλεγε ὅτι ἡ εἰκὼν αὐτῆς ἐγένετο οὕτως.

Περὶ δὲ τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ Δυφώρ ἰδοὺ τι ἡ Κυρία d'Agoult λέγει· σημειωτέον δὲ ὅτι ταῦτα ἐγράφησαν ὅτε ὁ Δυφώρ εἰσῆλθε τῇ 24 Ὀβρίου 1848 εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Καθολικῆς ἄκοντος σχεδὸν τούτου.

Ὁ διορισμὸς οὗτος εἰς τὴν διεθνοῦσιν τῶν τῆς Δημοκρατίας πραγμάτων ἐφάνη ὡς τις ὀπισθοδρομῆσις πέραν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 24 Φεβρουαρίου, πέραν τοῦ ὑπουργείου Ὀδελλιέν Βαρρότ, πέραν αὐτοῦ τοῦ περὶ ἀπλῆς μεταρρυθμίσεως τῶν ἐκλογῶν νόμου κινήματος τοῦ 1847. Ἀνήκων τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰς τὸ τρίτον κόμμα, μέλος τοῦ ὑπουργείου τῆς 12 Μαΐου 1839, ὁ Κ. Δυφώρ ἀντεπολιτεθὴν τὴν κυβέρνησιν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου οὐχὶ ἕνεκα ἀρχῶν, ἀλλ' ἕνεκα δευτερευόντων ζητημάτων, εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς διοικήσεως ἀναγομένων, καὶ οὐ πρὸ πολλοῦ εἶχε προδώσει τὰς φιλοβασιλικὰς αὐτοῦ τάσεις, διότι ἀπέφυγε νὰ μετασχηθῇ τοῦ ἐν Σαιντ πολιτικοῦ συμποσίου, ὅτε δὲν ἐπετρέπη αὐτῷ νὰ κάμῃ ἣν ἐμελέτα πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως. Δὲν ἦτον ἄρα ἀπορίας ἄξιον ἐὰν οἱ δημοκρατικοὶ μετὰ δυσπιστίας εἶδον τὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Δημοκρατίας ἀνοδὸν ἀνδρὸς προσωποποιούντος εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ τὴν ἀντεπαναστασίαν.

Ἀλλ' ἐνθ' ὅτ' Ὑπουργεῖον Δυφώρ δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς δεξιᾶς, οὐδὲ εἰς ἄλλο τι ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ εἰμὴ εἰς τὸ ν' ἀπομονώσῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν στρατηγὸν Καθολικῆς καὶ νὰ τὸν ὠθήσῃ εἰς τὸν κατήφορον ἐκείνον τῶν παρῶρων παραχωρήσεων, δι' ὧν αἱ κυβερνήσεις αἱ ἀποβαλοῦσαι τὴν πολιτικὴν σύνεσιν ἀποβάλλουσι πᾶν σθένος καὶ ἀπόλλυνται.

Ὁ Τιέρ δὲν ἠγάπα τὸν Δυφώρ, οὐδ' ἐφαίνετο τὸ παντάπασι διατεθειμένος νὰ ὑποσχεθῆν αὐτὸν, καθότι μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ὑπέβηκε τὸ μὲν ἰσχυρὰ ἀντιπάθειαι χαρακτῆρος, τὸ δὲ ἀρχαία μίσην.

Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ἡ λογία γαλλίς περὶ τῶν δύο τούτων ἐπισήμων συμπατριωτῶν τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς, ἠδυνάμεθα δὲ νὰ παραθέσωμεν καὶ ἄλλα χωρὶα τῶν συγγραμμάτων αὐτῆς καταδεικνύοντα πόσον οὗτοι ἐφάνησαν ὅτε μὲν συνεπεῖς, ὅτε δὲ ἀσυνεπεῖς πρὸς τὰς ἰδίας ἀρχὰς.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Δυφώρ τῷ 1848 ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν φανερώς καὶ ἐσκεμμένως, σχηματίσας τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ Δημοκρατία ἦν ἐκτοτε τὸ πολίτευμα τὸ μᾶλλον ἀρμόζον εἰς τὰ ἔθνη τῆς Γαλλίας, καὶ ἔχων τὴν πρόθεσιν νὰ ἰδρύσῃ ἐπὶ στερεῶν βάσεων τοὺς δημοκρατικούς θεσμούς, ὁ δὲ Τιέρ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὀριστικοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὅτε μὲν ἐχλεύαζε τὸν Λουδοβίκον Βοναπάρτην λέγων καὶ γράφων ὅτι ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ θὰ ἦτον αἰσχρὸς τῆς Γαλλίας, ὅτε δὲ ὑπέσχετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὴν εὐμένειαν αὐτοῦ οὐ-

δετερότητα, μέχρις οὐ τὴν τελευταίαν ὥραν ἀπεφάσις νὰ κηρυχθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ, προτρέψας καὶ τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ φίλους νὰ ψηφοφορήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

A. Μ^{ος}.

ΕΞΟΔΑ ΑΥΓΩΝ

Ἐν τῷ περιέρω καὶ διδακτικωτάτῳ συγγράμματι αὐτοῦ *Περὶ γενέσεως τοῦ γαλιλικοῦ ἔθνους*, ἀρτίως ἐν Παρισίοις ἐκδοθέντι, ὁ ἐπιφανὴς φιλόσοφος καὶ δοκιμώτατος συγγραφεὺς κ. Ταίν, ἐκτίθει μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ χάριτος τὴν μυθώδη καὶ δαπανηροτάτην πομπὴν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου ἐν Γαλλίᾳ.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ βασιλέως ἀπῆται πολυαριθμώτατον προσωπικόν· οἱ παντοειδῆς θεράποντες καὶ ὑπῆρται καὶ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἀνήρχοντο εἰς τετρακισχιλίους περίπου. Ἐν τοῖς ἵπποστασίοις αὐτοῦ εἶχε 1857 ἵππους καὶ 217 ἀμάξας, ἅτινα ἀπησχόλουν 1458 ὑπῆρτας, ὧν μόνον ἡ οἰκοστολὴ ἀπῆται δαπάνην 540,000 φράγκων ἑτησίως. Ἡ θηρευτικὴ τοῦ βασιλέως σκευὴ ἀπῆται 280 ἐπὶ πλέον ἵππους καὶ δαπάνην 1,100,000 μέχρις 1,200,000 φράγκων. Διὰ τὸ μαγειρεῖον ἐδαπανῶντο 4,000,000 φράγκων κατ' ἔτος· ἦσαν δὲ τεταγμένοι ἐν αὐτῷ ἀναριθμητοὶ ἀρχιμάγειροι, τροφοδόται, ἐλεγκταί, ὑπελεγκταί, ἀρχιμάγειροι, μάγειροι, παραμάγειροι, οἰνοχόοι, κλπ. κλπ. Μετὰ τοιοῦτο μαγειρεῖον ἡ ὑγιεινὴ τοῦ βασιλέως ἦν μεγάλως ἐκτεθειμένη· ὅθεν ἐπηγρύπουν ἐπ' αὐτῆς 48 ἱατροὶ, φαρμακοποιοὶ, κλπ. Ἡ δὲ ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς ἐπίσης πολῦτιμος ὡς ἡ τοῦ σώματος καὶ μᾶλλον ταύτης ἐκτεθειμένη ἐξ αἰτίας ἄλλων ὑπουργημάτων, ὧν ἀδυνατοῦμεν νὰ ποιήσωμεν μνηστῆν ἐνταῦθα, ἀφίετο εἰς τὴν μέριμναν 7 ὡς πνευματικῶν, ἐφημεριῶν, καὶ ἱεροδικῶν. Αἱ οἰκοδομαί, αἱ ἐπισκευαί, ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐμφύτευσις τῶν κήπων ἐστοίχιζον ἑτησίως 3 ἢ 4 ἑκατομμύρια. Ἡ δλικὴ τέλος δαπάνη ἀνήρχετο εἰς 45 ἑκατομμύρια φράγκων, μὴ ὑπολογιζομένων ἕως τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων. Πάντα δηλονότι ταῦτα ἀπερρέφον τὸ δέκατον τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους.

Πόσον ὁμοιάζουσιν ἡθεραπεία καὶ τὸ σεράγιον τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ τὴν αὐλὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ μοναρχίας, καταδεικνύουσιν αἱ ἀξιόλογοι *Περὶ Τουρκίας ἐπιστολαί*, αἱ δημοσιευθεῖσαι ἐσχάτως ἐν τῷ *Γαλικῷ Οἰκογολογίῳ*, ἐγγράφῳ οἰκονομικῶ περιουσιακῶ συγγράμματι ἐν Παρισίοις ἐκδομένῳ. Πεντακισχιλίοι ἢ ἑξακισχιλίοι θεράποντες ἄρρενες καὶ θήλειαι καταγίνοντο εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀρέξεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πεσόντος Σουλτάνου. Ἐν τοῖς ἵπποστασίοις ὑπῆρχον 625 ἵπποι ἀμαξῶν ἢ ἵππασίας ἐπασχολοῦντες 935 ἵπποκόμους, ἀμαξήλατας καὶ

στυλιτάς ὑπῆρτας. Ἠγοράζοντο δ' ἑτησίως ἐξ Εὐρώπης 25 ἀμάξαι κατὰ μέσον ὄρον, ὧν τινες ἐστοίχιζον καὶ 100,000 φράγκων. Ὁ Σουλτάνος δὲν ἦτο φίλος τοῦ κυνηγίου ὡς πολλοὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης· ἀντὶ τούτου ἕως ἡρῆσκετο μέχρι μανίας σχεδὸν νὰ διατρέφῃ θηρία, καὶ ἐδαπάνη ὑπὲρ τῶ ἐκτομμύριον πρὸς συντήρησιν τοῦ θηριοτροφείου του, περιλαμβανόντος 150 λέοντας, πάνθηρας, τίγρεις, καμηλοπαρδάλεις καὶ ἀγάγρους. Ἐκαστὸν δὲ τῶν ζῴων τούτων χρειάζεται πρὸς τροφήν αὐτοῦ 6 ἀκάδας κρέατος κατὰ μέσον ὄρον, ἥτοι δαπάνην 12 περίπου δραχμῶν. Τὸ χάρμημιον εἶχεν ἀτυχερίῳ λόγῳ μείζονα πληθυσμὸν τοῦ θηριοτροφείου, ἐγκλείον 1,200 γυναῖκας· καίτοι δ' ἀγνοοῦμεν ποία πρὸς συντήρησιν αὐτῶν κατεβάλλετο δαπάνη, δυνάμεθα ἕως μετὰ θετικότητος νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτὰς αἱ τίγρεις καὶ οἱ λέοντες εἰσὶν οἰκονομικώτατα ζῶα. Αἱ γυναῖκες τοῦ χαρμημίου δὲν ἐχρειάζοντο θεσπάζειν ἐξ ἀκάδας κρέατος καθ' ἑκάστην, ἀλλ' ἠγάπων τόσον πολὺ τὰ γλυκύσματα, ὡς μόνον διὰ σάκχαριν κατηναλισκόντο 400,000 φράγκα ἑτησίως. Διὰ τὸ μαγειρεῖον ἐσπαταλῶντο δώδεκα δόκιμνα ἑκατομμύρια. Ὑπῆρχον καὶ 48 ἱατροὶ καὶ φαρμακοποιοὶ λαμβάνοντες 657,000 φρ. κατ' ἔτος, δώδεκα δὲ μόνον ἱερεῖς καὶ μουεζίμα, εὐτελεῖ σχετικῶς ἔχοντες ἀντιμισθίαν, 62,000 φρ. Μὴ λησμονώμεν προσέτι καὶ τὸν Ἀστρολόγον τοῦ Σουλτάνου, οὗ τὰ καθήκοντα συνίσταντο εἰς τὸ νὰ προλέγῃ τὸν ὄλεθρον τῶν ἐχθρῶν τῆς ἡμισελήνου, λαμβάνων πρὸς τοῦτο 600 τουρκικὰς λίρας ἑτησίως. Εἰς ταῦτα πάντα προστεθήτω καὶ ἐν σῶμα μουσικῆς, ἐκ 304 μουσικῶν συγκροτούμενον, λαμβάνων δὲ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ διπλοσάβην μισθοφορὰν καὶ τροφήν. Ὡς δ' οἱ Γάλλοι μονάρχαι, καὶ ὁ Σουλτάνος εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῆς μανίας τῶν οἰκοδομῶν. Ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον, γράφει ὁ *Οἰκογολογία*, ὁ Σουλτάνος ἀνήγειρε τὰ ἀνάκτορα τοῦ Τσεραχάν καὶ τοῦ Βεηλέρβει καὶ ἐξ περιπτέρων Ἀλυπολόγιστος εἶναι ἡ πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Τσεραχάν καταβληθεῖσα δαπάνη. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ εἰπωμεν ὅτι τὰ ἀνάκτορα ταῦτα μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν κατέχουσιν ἄμετρον χῶρον, μόνη δ' ἡ πρὸς τὸν Βόσπορον βλέπουσα πλευρὰ ἔχει μῆκος ἐνὸς χιλιόμετρον. Εἶναι ἄλλη πόλις, ἰκανὰ δ' ἑκατομμύρια λαμῶν κατηναλώθησαν πρὸς ἀνέγειρον αὐτῶν. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βεηλέρβει, καίτοι ἥττονος σημασίας, εἰσὶν ἐν τούτοις μεγαλοπρεπέστατα, καὶ πολυτελέστατα δισκευασμένα καὶ ἐσολισμένα. Τὰ περίπτέρω ἀφ' ἑτέρου εἰσὶ κατοικίαι εὐρύταται, κάλλις περιπεποιημένα καὶ παρέχουσαι πάντα τὰ μέσα πρὸς τέρψιν καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ δεσπότη. Πρὸ μικροῦ ἔτι ἀνήγειρε τζαμίον καὶ 70 προσέτι λιθακτίστους οἰκίας, ἵνα τὸ ἐνοίκιον αὐτῶν

χρησιμεύσῃ πρὸς συντήρησιν τοῦ τζαμίου». Ὑπολογιζομένων καὶ τῶν δαπανωμένων εἰς τὰς οἰκοδομὰς, ὁ προῦπολογισμὸς τῶν ἐσόδων τοῦ Σουλτάνου φθάνει εἰς 60 περίπου ἑκατομμύρια φράγκων, τὸ δέκατον δηλονότι σχεδὸν τῶν ἐσόδων τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. Κατὰ τοῦτο δ' ὁμοιάζει ἀκριβέστατα πρὸς τὸν προῦπολογισμόν τοῦ «βασιλικοῦ οἴκου» ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ μοναρχίας· ἐὰν ἡ αὐτὴ καὶ σήμερον ἐτηρεῖτο δναλογία ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους ὁ δὲ ἐλάμβανε τὸ οὐχὶ ἐκκαταφρόνητον ποσὸν τῶν 300 ἑκατομμυρίων κατ' ἔτος ἀντὶ τῶν δύο μόνων, ἅτινα εἰσὶν ἤδη ὠρισμένα ὡς ἐπιχορηγήσεις αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἑτέραν ὁμοιότητα παρασιάζει τὸ σουλτανικὸν σεράγιον πρὸς τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Γαλλίας. Αἱ τακτικαὶ εἰσπράξεις τῶν φέρον δὲν ἐπῆρκον, καὶ ἀμφότεροι οἱ δυνάσταί, ὁ Γάλλος μονάρχης καὶ ὁ Ὀσμανὸς Παιδισάχ, ἀναγκάζοντο νὰ προστρέχωσιν εἰς δάνεια, ὅπως καλύψωσι τὰ κολοσσιαῖα χρέηματα ἅτινα ἐπὶ τοῦ προῦπολογισμοῦ τοῦ κράτους κατέλιπον αἱ δαπάναι τῶν ἀνακτόρων. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευταίᾳ χρεωκοπίᾳ τῶν οἱ Τοῦρκοι δύνανται τις εἰπεῖν ὅτι συνεμορφώθησαν πρὸς τὸ παράδειγμα τῆς γαλλικῆς μοναρχίας. Μετὰ μόνον τὴν διαφορὰν ὅτι διὰ τὰς σπατάλας τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων οὐδεὶς ποτὲ Τοῦρκος ἐζημιώθη οὐδ' ὀβολόν, ἐν ᾧ ἐπὶ δεκαπέντε ἡδη ἔτη οἱ μικροὶ Γάλλοι κεφαλαιοῦχοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατέβαλλον πᾶσαν τὴν ἀπαιτούμενην δαπάνην πρὸς συντήρησιν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Σουλτάνου, τοῦ θηριοτροφείου του, τοῦ χαρμημίου του καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων.

Ἐὰν θελήσωμεν ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν αἰτίαν, ἥτις παρήγαγε τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα καὶ κατέστησε ἀναποδράστους τοιαύτας καταστροφὰς, ὁ εὐρωμεν ὅτι πρωτίστη καὶ μόνη εἶναι ἡ ἀπόλυτος καὶ ἀνεύθυνος ἐξουσία τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, ἥς ἔνεκεν ἀνευ τινὸς ἐλέγχου ἡ χαλινοῦ ἠδύνατο νὰ κατασπαταλᾷ τοὺς πόρους τοῦ κράτους.

Ἐδέησε νὰ ἐπέλθῃ μεγάλη κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ μεταβολή, ἢ ἐπαναστάσις τοῦ 1789, ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἐσχάτως ἐν τῇ ὁμορφῇ ἡμῶν ἐπικρατεία ἐπιτευχθεῖσα μεταβολή, εἶναι ἰκανὴ νὰ καταργήσῃ τὰς καταχρήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ἐπουλώσῃ τὰ ἐκ τούτων προελθόντα κακά; Τὰ πράγματα δὲν ὀκνᾷ βραδύνουσι νὰ μᾶς τὸ δείξωσι.

Τὸ ὄνομα ἀρχοῦ ὑπὸ πολλῶν εἰδημόνων τῆς τουρκικῆς νομίζεται τουρκικόν· διότι ἀρχοῦ ἢ ἀρχὴ ὀνομάζουσι καὶ αἱ Τοῦρκοι τὸν ἀρχοῦνα καὶ μάλιστα τὸν ἵππωνα. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τοῦ εἶνε ἐλληνικὴ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Πρακτικῶν ἐπι-

γραφῶν (στ. 139) ἀναγινώσκωμεν τάδε· οἰκοδομησῆται δὲ καὶ οἰκία ἐν τοῖς χώροις τούτοις, βωῖνα, μυζὴρ, ἀρχοῦριον . . . τὸν δὲ ἀρχοῦριον μὴ μείον τὸ μὲν μῆκος ὀκτώ καὶ δέκα ποδῶν, τὸ δὲ εὖρος πέντε καὶ δέκα ποδῶν, κτλ. Ἐκ τούτου λοιπὸν τοῦ ἀρσ. ἀρχοῦριος (ὑπὲρ δὲν κατεχωρίσθη ἀκόμη εἰς τὰ Ἑλλήνων. λεξικόν), οὐδετ. κλινομένου: τὸ ἀρχοῦριον, προήλθε τὸ ἀρχοῦρι.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους.

Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους εἶναι σύμβολον εὐδαιμονίας τόσον διαρκοῦς καὶ ἀμεταπτώτου, ὥστε διὰ τοῦτο καὶ μόνον νὰ φαίνεται προάγγελος ἐπιχειρήσεως τινὸς συμφορᾶς. Ὅσακις οἱ ἀρχαῖοι ἐβλεπόν τινα ἐπιαιρούμενον ἐπὶ πολλὰς εὐτυχίας, ἐνεθούμιζον πρὸς αὐτὸν τὸν δακτύλιον τοῦ Πολυκράτους· καὶ σήμερον δ' ἔτι γίνεται μεταφορικὴ χρῆσις τῆς παλαιᾶς ταύτης παραδόσεως, ἥτις ἔχει οἶαν περίπου ἔννοιαν καὶ ὁ πολυκροτος χριστιανικὸς ταλανισμὸς—«Ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης».

Ἡ ἱστορία τοῦ δακτυλίου τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς· Ὁ Πολυκράτης ἐκυβέρνα ὡς τύραννος τὴν Σάμον, κατὰ τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, καταλαβὼν τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἀφοῦ ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν του τὸν μὲν ἕνα ἐφόνησε, τὸν δ' ἕτερον ἐξώρισε. Τόσον εὐμενῆς ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ἡ τύχη, ὥστε κατέβαλεν ἀκόπως πάντας τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς, κατέκτησε πολλὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ πολλὰς πόλεις τῆς ἀσιατικῆς παραλίας καὶ ἐνομίζετο εἰς τῶν ἰσχυροτάτων καὶ πλουσιωτάτων δεσποτῶν τῆς Μεσογείου. Ὑπὸ τὴν κραταιάν αὐτοῦ αἰγίδα ἤμασσαν ἐν Σάμῳ αἱ ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ δημοσίαι εὐμερία ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα. Ἡ μακρὰ αὐτῆ σειρά τῶν εὐτυχιῶν ἐσκανδαλίσε τὸν φίλον καὶ σύμμαχον τοῦ Πολυκράτους Ἀμασιν, βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, ὅστις πρεσβεύων ὅτι τὸ θεῖον εἶναι φθονερὸν, ἐφοβήθη ὅτι ἡ ἔκτακτος αὐτῆ ἔννοια ὑπακρῖπτει φοβερὰν τινὰ τῶν πραγμάτων μετατροπὴν. Ἐγραφε λοιπὸν πρὸς τὸν Πολυκράτην ἐπιστολὴν παραινετικὴν, ἥς τὴν ἔννοιαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ Πρόδοτος. «Αἱ μεγάλαι σου εὐτυχίαι, ἔλεγεν ὁ πολυπείρος βασιλεὺς, δὲν μοὶ ἀρέσκουσιν. Εἰς τοὺς φίλους μου εὐχομαι κρᾶσιν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, διότι τὸ θεῖον εἶναι φθονερὸν καὶ οὐδεὶς μέχρι ταῦτα, εὐτυχῶν κατὰ πάντα, ἐσώθη μέχρι τέλους ἀπὸ βίβλικου ὀλέθρου. Σὲ συμβουλεύω νὰ συγκρατήσῃς τὴν διαρκὴ ταύτην εὐτυχιάν, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Θυσίας ἐκουσίως τὸ πολυτιμώτατον τῶν κειμηλίων σου, ἐκείνο οὐδ' ἡ ἀπώλειαι

1. Φιλίστου.

θά σὲ λυπήσῃ τὰ μέγιστα, ὅπως οὕτω μαλάξῃς τὸ πεπρωμένον».

Ἦρσαν ἡ συμβουλή εἰς τὸν Πολυκράτην· ἐπειδὴ δὲ εἶχε περὶ πολλοῦ καὶ διαρκῶς ἔφερε χρυσόδετον τινὰ σφραγίδα, ἔργον τοῦ περιωνύμου καλλιτέχου Θεοδώρου, ἀπεφάσισε νὰ βίβῃ αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλ' ἡ θυσία αὕτη δὲν ἐφάνη εὐπρόσδεκτος εἰς τοὺς θεοὺς. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἔρχεται ἀλιεὺς εἰς τὰ Ἀνάκτορα κομίζων δῶρον εἰς τὸν τύραννον μέγαν ἰχθύον· ἐνθὲ δὲ παρεσκευάζον αὐτὸν οἱ θεράποντες ἀνεύρον ἐντὸς τῆς κοιλίας του τὴν σφραγίδα. Ὁ Πολυκράτης ἔσπευσε νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ θαυμάσιον τοῦτο γεγονός εἰς τὸν Ἀμασιν· ἐκεῖνος δὲ ἐκλαθὼν τοῦτο ὡς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ φθόνος τῶν θεῶν μένει ἀνεξιλέωτος, διέλυσε ἐκ τοῦ παραχρῆμα τὴν μετὰ τοῦ σαμίου τυράννου φιλίαν καὶ συμμαχίαν, μὴ θέλων, ὡς ἔλεγε, νὰ λυπηθῇ καιρίως, μανθάνων μετὰ μικρὸν τὸν ἄλθρον ἀνδρὸς προσφιλεστάτου.

Ὀλίγος τῶνόντι παρήλθε χρόνος καὶ αἱ προδράσεις τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου ἐξεπληρώθησαν. Ὁ Πολυκράτης, διανοούμενος νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἐξαιπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σατραπῆ τῶν Σάρδεων Ὀρείτου, ὡς δῆθεν ὁμόφρονος, συνελήφθη ὑπ' αὐτοῦ, μεταβάς ἀνυπόπτως εἰς Σάρδεις, καὶ ἀνεσταυρώθη. Ἡ τραγικὴ αὕτη λύσις σαφηνίζει εἰς τὸν ἀναγνώστην ποίαν ἔνοιαν ἔχει ἡ ἱστορία αὕτη τοῦ δακτυλίου τοῦ Πολυκράτους, ὡς πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ φιλοσοφικοῦ ἀξιωματος ὅτι ἡ ὑπέροχος εὐτυχία ἄγει πρὸς ἄλθρον.

Ὁ Ἡρόδοτος οὐδὲν ἕτερον ἀναφέρει περὶ τῆς σφραγίδος ταύτης ἢ ὅτι ἦτον ἐκ σμαράγδου, τοῦ πολυτιμωτάτου τῶν λίθων πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀδάμαντος. Ἄλλ' ἄλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς διέσωσαν λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ καλλιτεχνήματος τούτου, φυλαττομένου, ὡς ἐπιστεύετο, ἐν ναφί τινι τῆς Πρωμῆς. Καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους δὲ χρόνους ἀμπελοργός τις εὗρε πλησίον τοῦ Ἀλβάνου λίθου, ὅστις ἐξελήφθη ὡς αὕτη ἡ σφραγὶς τοῦ Πολυκράτους, ἢ ὡς πιστὸν αὐτῆς ἀντίγραφον. Ἡ σφραγὶς αὕτη εἶναι μεγάλη ὡς πεντάδραχμον, ἀλλ' ὡσεὶδὴς μᾶλλον τὸ σχῆμα. Ἡ γλυφὴ, ἀριστοτέλεσμα τέχνης καὶ λεπτότητος, εἰκονίζει λύραν καὶ περὶ αὐτὴν τρεῖς μελισσᾶς περιπτιαμένας. Κάτωθεν, πρὸς μὲν τὰ δεξιὰ, φαίνεται δελφίς, πρὸς δὲ τ' ἀριστερά, κεφαλὴ βοός· πρὸς τὴν βᾶσιν δὲ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου.

Α. Σ. Β.

Ὁ Εὐριπίδης ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τινος ὅτι εἶχε στόμα δυσῶδες, ναί, εἶπε, διότι πολλὰ μυστικὰ κατεσάπησεν ἐν αὐτῷ.

ΤΑ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΑ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑ,

Ἐκτὸς τῶν ἀναριθμητῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλβετικὴ Κυβέρνησις παρέχει πρὸς μόρφωσιν τῶν πολιτῶν τῆς, δὲν ἐλησμόνησε συνάμα νὰ συνειθίσῃ αὐτοὺς ἐκ νεαρῆς ἡλικίας εἰς τὴν οἰκονομίαν, καὶ ὀβολὸν, οὕτως εἰπεῖν, νὰ μὴ ἐξοδεύωσιν εἰς ἀντικείμενα ὄλως περιττά!

Ἐστάθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ταμειυτήρια (caisses d'épargne), χρησιμεύοντα ἰδίως διὰ τοὺς παῖδας τῆς ἐργατικῆς τάξεως, καὶ ἡ σύστασις αὐτῶν δὲν ἀποβλέπει μόνον τὴν συνήθειαν πρὸς τὴν οἰκονομίαν, ἀλλ' ἵνα καὶ συνειθίσωσιν αὐτὰ ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφερῆς τῶν ἡλικίας εἰς τὸ νὰ ὦσιν εὐάγωγα καὶ ἐπιμελῆ, τὸσον ἐν τῷ σχολείῳ ὅσον καὶ ἐν τῷ οἴκῳ. Ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ ἄλλος τις τῶν συγγενῶν, τότε δίδει ποσὸν τι ἕπερ προαιρεῖται, καὶ τὸ ὅποιον θεωρεῖται ὡς ἑραβεῖον προσερχόμενον ἐκ τῆς ἐπιμελείας καὶ χρηστῆς ἀγωγῆς, ὅταν τὸ θεβλιάριον τοῦ παιδὸς φέρῃ βαλμοὺς ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου ἢ διδασκαλίσης ἀξίους ἑραβεύσεως. Ὅθεν ὁ παῖς ἀναγκάζεται νὰ ἦναι ὄχι μόνον ἐπιμελής, ἀλλὰ φρόνιμος καὶ εὐάγωγος, καὶ τοῦτο πρὸς τὸ διπλοῦν συμφέρον του, τὸ νὰ καθίσταται ἀγαπητὸς εἰς τοὺς γονεῖς του, καὶ συγχρόνως ν' αὐξάνῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν. Φέρει ἕκαστος παῖς θεβλιάριον (livret) ἐπὶ τούτῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ σημειώνεται τὸ ποσὸν, ἕπερ καταθέτει ὡς ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν κατὰ Σάββατον, καὶ τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἦναι καὶ 10 λεπτά· ἄρχεται δὲ ὁ παῖς τὸ τοιοῦτον ἀπὸ τοῦ 6^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας του.

Τοιαῦτα ταμειυτήρια ὑπάρχουσι καὶ διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν τοῦ λαοῦ. Εἰσὶ δὲ τοιαῦτα περὶ τὰ 480 ὡς ἔγγιστα εἰς τὰ διάφορα Καντόνια τῆς Ἑλβετίας, περιέχοντα 120 ἑκατομμυρίων φράγκων!

1. Ἐν Ἑλλάδι μόνον παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ ὑπάρχει ταμειυτήριον, ὅπως δέχεται ἐπὶ τόκῳ (4 1/2%) διὰ τὰ ἀπὸ καθημερινῆς οἰκονομίας περισσεύματα πάσης τάξεως πολιτῶν, τὰ ὁποῖα, γονιμοποιούμενα οὕτω, σχηματίζουν κεφάλαιον. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ὑπάρχει εἰς τὸ κεντρικὸν κατάστημα τῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς τὰ ὑποκαταστήματα αὐτῆς γραφεῖον, ὅπου παραλαμβάνει τῆς καταθέσεως ἐνὸς ἑκάστου, καὶ ἀποδίδει, ἐπὶ προηγουμένη αἰτήσεως, προλαβοῦσας καταθέσεις. Ὁ ἐλάχιστος ὅρος ἐκάστης καταθέσεως εἶναι δρ. 3, ἢ δὲ ἀνύστατος, καταθέσεις τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ παρ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ καταθέτου γενομένης, δρ. 100.

Κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς Τραπεζῆς τῆς 20 Μαΐου ε. τ., ἦσαν κατατεθειμένα ἐν Ἀθήναις δρ. 301,807, ἀντιπροσωπεύουσαι 1100 καταθέτας, ἐξ ὧν 700 ἦσαν γυναῖκες καὶ 400 ἄνδρες. Ἐκ τῶν γυναικῶν αἱ πλεῖστα εἶνε ὑπερέτριαι καὶ ἐργατίδες, οἱ δὲ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐργάται. Κατὰ τὸν Ἀπολογισμὸν δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦσαν κατατεθειμένα ἐν τῇ Δεκεμβρίῳ ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς δρ. 111,133, ἐξ ὧν δρ. 76,362 ἀνήκον εἰς τὰ ταμειυτήρια τοῦ ὑποκαταστήματος Σόρου.

2. Περὶ ἐκπαιδ. ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπὸ Β. Ν. Βουλγέρως.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΧΡΗΣΙΜΩΝ ΖΩΩΝ

Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καταβάλλονται μεγάλοι προσπάθειαι ὑπὸ ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν καὶ ὑπὸ τινῶν κυβερνήσεων ἕτι, ὅπως καταδειχθῇ εἰς τοὺς χωρικοὺς ὅτι εἶδη τινὰ ζώων, ἅτινα ἐνεκα προλήψεων ἐρριζωμένων δυστυχῶς εἰς τὰ πνευμάτια τῶν καταδιώκοντι καὶ ἐδελύσσονται, εἰσι χρησιμώτατα καὶ ἀπαραίτητα πρὸς φύλαξιν καὶ διατήρησιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας.

Ἐν γένει τὴν μεγίστην καταστροφὴν εἰς τὰ τοιαῦτα ζῶα, ἅτινα πάντες ἀπεχθάνονται καὶ τοὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν εἶναι ἀδιαφιλοεικτος, ἐπιφέρουσι τὰ παιδιά. Ὡστε ἐλπίς ὑπάρχει νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ἀφρονα ταύτην καὶ ἐπιζήμιον καταστροφικὴν τῶν τάσιν, ἂν διδαχθῶσι περὶ τῆς ὠφελείας τῶν τοιούτων ζώων, καὶ ἂν τοῖς ἀπευθύνωνται κατάλληλοι προτροπῶν κατὰδεικνύουσαι πόσον βλαβερὰ καὶ ἀπάνθρωπος εἶναι ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου πολλοὶ παιδαγωγοὶ ἐν Γαλλίᾳ, παροτρυνθέντες ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας πρὸς προστασίαν τῶν ζώων, ἔλαβον ἀξιόλογον μέτρον, ἕπερ συνιστῶμεν θερμῶς καὶ εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν ἡμετέρων σχολείων.

Ἐν τοῖς σχολείοις ἀνήρτησαν πίνακας, ἐν οἷς καταγράφονται τὰ χρήσιμα εἰς τὴν γεωργίαν τετράποδα, πτηνὰ καὶ ἔντομα.

Μεταξὺ τούτων συγκαταριθμοῦνται οἱ ἀβλαβεῖς ὄφεις καὶ αἱ σκῆραι, αἱ καταστρέφουσαι τοὺς γυμνοσαλιάρχους, τὰς κάμπας καὶ τὰς ἀκρίδας· οἱ τυγλοπόρτικοι, οἵτινες τρέφονται ἐκ σκωλήκων καὶ ἐκ βουπρηστιδίων, ἐντόμων ἐπιβλαβεστάτων εἰς τοὺς κήπους· ἡ ὑπολαῖς, ἡ κερθεῖα, τὰ σπουργίτια καὶ οἱ κεφαλάδες τρώγοντες τὰς σφήκας καὶ πλείστα πολύποδα ἔντομα τῶν ἐλαδῶν μερῶν· οἱ μελισσοργοὶ, οἱ καταβροχθίζοντες μυριάδας σκινιπῶν, κωνόπων καὶ παντοειδῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων· αἱ γλαυκῆς, τὰ νυκτοχελιδόνα κλπ. κλπ. ἀμειλικτῶς καταπολεμοῦντα τοὺς ἀλθροὺς τοῦ γεωργοῦ ἐχθροὺς.

Γ.

ἩΩΣ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ

Ἐν τινι ὁμηγόρει ἐτέθη τὸ ζήτημα· πῶς δύναται τις νὰ γνωρίσῃ τὸ ψεῦδος ἀπὸ τῆς ἀληθείας; — Ἄν τις ἀφήσῃ ἀμφοτέρω, εἰπέ τις τῶν παρεστώτων, νὰ διέλθωσι διὰ τῆς αὐτῆς θύρας, τὸ ψεῦδος θέλει ἐμφανισθῆ παθόν.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἔχει τι τὸ εὐτράπελον· ἀλλ' εἶνε λυπηρὸν ν' ἀστευώμεθα περὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν ἐλαττωμάτων καὶ κακιῶν. Ἀναμφιβόλως τὸ ψεῦδος ἐμφανίζεται σχεδὸν πάντοτε πρότερον τῆς ἀληθείας· ἀλλ' ὁποῖα ἡ ἀβελτηρία ἡμῶν, ν' ἀ-

φίνομεν οὕτω τὴν ἀλήθειαν ὀπίσω, καὶ ὁποῖον αἴσχος εἰς ἡμᾶς νὰ ὁμολογῶμεν αὐτὴν γελῶντες;

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

20.—Διατὶ τὸ ὕδωρ εἰς ὑδραντλίον δὲν ἀνέρχεται πλείστορον τῶν 10 μέτρων καὶ 60 ἑκατοστῶν, καὶ τοὶ ἀνασφύρωμεν τὸ ἔμβολον ἐπι ἀνωτέρω;

Διότι ἡ ἀτμοσφαῖρα διὰ τοῦ θάρους τῆς πιέζουσα τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ὕδατος, καὶ ἀναθεβάζουσα αὐτὸ ἐντὸς τοῦ σωλήνος τῆς ὑδραντλίας, δύναται νὰ ἰσορροπίσῃ στήλην ὕδατος ὕψους 10 μέτρων καὶ 60 ἑκατοστῶν. Ἐπειδὴ ἐπομένως τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται διὰ τῆς πιέσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος, ἅμα φθάζῃ εἰς ὕψος 10 μέτρ. καὶ 60 ἐκ. ἴσταται διότι οὐδὲν ὑπάρχει τὸ βιάζον αὐτὸ ν' ἀγέληθ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ ποτήριον πλήρες ὕδατος τὸ ὁποῖον ἀναστρέφεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος, μένει πλήρες καὶ δὲν κενοῦται, διότι ἡ ἀτμοσφαιρικὴ θλίψις ἰσορροπεῖ οὐ μόνον τὴν μικρὰν ταύτην στήλην, ἀλλὰ καὶ στήλην ὕδατος πολὺ ταύτης ὑπερτέραν.

Ἄν ἀντὶ ὕδατος λάβωμεν ὑδράργυρον, ὅστις εἶναι 13 καὶ 1/2 φορὰν βαρύτερος τοῦ ὕδατος, ἡ ἀτμοσφαῖρα δύναται νὰ ἰσορροπίσῃ στήλην ὑδραργύρου 13 καὶ 1/2 φορὰν μικροτέραν τῶν 10 μέτρ. καὶ 60 ἐκ., ἤτοι 76 μόνον ἑκατοστῶν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Μόνη ἡ ἀληθὴς παιδεία, ἣ γουὺν ἡ ὑπὸ τῶν Οὐκῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων συνοδευμένη, ἡ συγχρόνως καὶ νοῦν καὶ καρδίαν μορφοῦσα, δύναται νὰ δδηγήσῃ ἐν ἔθνος πρὸς τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν. (Δ. Σ. Μαυροκορδάτος.)

* Μὴ βλασφημί. Ὅσον κοινότερος καὶ πονηρότερος ὁ ἄνθρωπος εἶνε, τοσοῦτον ἐπιρρεπέστερος πρὸς τὸ βλασφημεῖν, πρὸς τὸ λοιδορεῖν, πρὸς τὸ ὀργίζεσθαι, τοσοῦτον πλείσιστερος εἰς τὴν ζῶσιν εἶνε φύσιν. (Zschokke.)

* Οἱ ἀκηδεῖς δὲν δύναται νὰ ταχθῶσι μετὰ τῶν ζώων· εἶνε εἰδὸς τι νεκρῶν τοὺς ὁποίους δὲν δυνάμεθα νὰ θάψωμεν. (William Temple.)

* Οἱ ἄνδρες, ὅταν δὲν ἦνε πολὺ ἀνώτεροι τῶν γυναικῶν, εἶνε πολὺ κατώτεροι αὐτῶν. (Alphonse Karr.)

* Ἡ ἐργασία εἶνε προσευχή. (Ἄγ. Λυγούστίνος.)

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἐν γένει τὸ ἡμισυ περίπου τῶν κατοίκων ἦσαν δούλοι, δηλαδὴ ἄνθρωποι ἐστρατημένοι παντὸς δικαιοῦματος καὶ πάσης εἰς τὰ κοινὰ μετοχῆς. Ὑπῆρχον μάλιστα

χώρῳ τινες εἰς τὰς δόσεις οἱ δούλοι ἦσαν πολλαπλάσιοι τῶν ἐλευθέρων, καθὼς λ.χ. ἐν τῇ κυρίως Ἀττικῇ, ὅπου ἐπὶ πεντακοσίων χιλιάδων ψυχῶν, λέγεται ὅτι τετρακόσαι χιλιάδες ἦσαν δούλοι.¹

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς.

Ὁ Κ. Eschenauer ἀνέγνωσεν ἐσχάτως ἐν τῇ ἐν Παρίσι εἰς Ἀκαδημία τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν Ἐπιστημῶν ὑπόμνημα, ἐν ᾧ καταδεικνύει τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀργῶσιν οἱ ἄνθρωποι μίαν ἡμέραν καθ' ἑβδομάδα, εὐχαριστεῖ δὲ τὴν Ἀκαδημίαν διότι αὐτὴ εὐηρεστήθη νὰ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν ἐαυτῆς προστασίαν τὴν περὶ τούτου διάταξιν, ἣν ἀποκαλεῖ κοινωνικὸν καὶ ἠθικὸν νόμον, προκηρύξασα διαγώνισμα περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἑβδομαδιαίας ἀργίας. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀργίας ταύτης εἶνε καταφανῆς εἴτε εἰς τὴν βιομηχανίαν, εἴτε εἰς τὰς ἐπιμύχους ἐργασίας ἀπίδει τις, εἴτε καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν, οὕτως εἰπεῖν, ὑγιεινὴν, ἥτις, ὡς καὶ ἡ τοῦ σώματος, χρῆζει ἀναπαύσεων περιοδικῶν καὶ στιγμῶν ἀφιερωμένων εἰς τὴν λατρείαν τῶν ὑψηλοτέρων συναισθημάτων καὶ τῶν θρησκευτικῶν ιδεῶν. Ὅριζον δὲ κάλλιον τὴν γνώμην του καὶ προβαίνειν ἔτι περαιτέρω, ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπομνήματος παραδέχεται ὅτι τὸ ἑβδομαδιαῖον χρονικὸν τῆς ἐργασίας διάστημα ἀναλογεῖ ἐπακριβῶς πρὸς τὸν μέσον ὄρον τῆς καθημερινῆς ἐργασίας, καὶ συμπεραίνεται ὅτι ἡ θρησκευτικὴ διάταξις εἶνε ὡς πρὸς τοῦτο ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τοὺς φυσιολογικοὺς καὶ κοινωνικοὺς νόμους.

Σχολικὰ ἔξοδα.

Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους νομοὺς τῆς Ἑλβετίας καὶ εἰς τὴν Δανιμαρκίαν τὰ σχολικὰ ἔξοδα ἀναλογοῦσι πρὸς 5 φράγκα δι' ἕκαστον κάτοικον.

Εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸς φρ. 4,59 ἑκατοστά.

Εἰς τὴν Νορβηγίαν πρὸς 4,50.

Εἰς τὴν Σουηδίαν πρὸς 4,23.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα πρὸς 4 φράγκον.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς 0,55,

Εἰς τὴν Πορταγάλλιαν πρὸς 0,32.

Καὶ οἱ ποντικαὶ τραγωδοὶ.

Ὁ ποντικὸς, ἂν καλῶς ἀνατραφῇ, ἢ μπορεῖ νὰ τραγωδησῇ. Περὶ τούτου ἐπίσθημεν, γράφει περιηγητῆς τις, ἀφ' οὗ ἠκούσαμεν ἰδίως ὡπὶ τοιοῦτον ποντικὸν εἰς μικρὸν τι χωρίον ἐπὶ τῶν Ἀρδεχίων ὄρεων. Ὁ ποντικοῦψήφονος οὗτος ἦτο ἐγκλεισμένος εἰς μέγα κλωβίον καὶ ἀπέδιδεν

εἰδός τι σὺρίσματος ὅμοιον πρὸς τὸ σὺρίσμα πτηνῶν τινῶν.

Τὸ πρᾶγμα ἄλλως τε δὲν εἶνε νέον. Ὁ Ἰελεύθερος Τόπος τῆς Βιέννης ἔχει δημοσιεύσει πρὸ τινος περιεργωτάτην ἀφήγησιν ἀποβλέπουσαν εἰς τὸ αὐτὸ φαινόμενον τὴν ἀφήγησιν ταύτην γράφει ὁ Κάρολος Θεόδωρος Λεῖβε, καθηγητῆς τῆς Φυσικῆς ἱστορίας. Ὁ φυσιοδίφης οὗτος εἶπεν ἐπίσης κλείσει εἰς κλωβίον ἐν ἐκ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κομφῶν τραυτικῶν. Μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ ποντικὸς ἤρχισε νὰ κελιδῆ χαριέστατα καὶ σχεδὸν ὅμοια μὲ τὸν κορυδαλόν, τὴν ἀηδόνα καὶ τὸ κανάριον. Ἡ ἔντασις τῆς φωνῆς του ἦτο δύο ὀγδόων. Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον τὸ ἀπέδιδεν ὁ καθηγητῆς Λεῖβε εἰς τὸν ἰδιάζοντα εἰς τινὰ τῶν ζώων τούτων σχηματισμὸν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τοῦτο δὲ διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ποντικοῦ τοῦ ἦτο παρατεταμένον σὺρίσμα.

Ἄληθές κελιδῆμα τοῦ μικροῦ τούτου ποντικοῦ ἠδύνατό τις ν' ἀκούσῃ ὁσάκις τὸ ζῶον κατέειχετο ὑπὸ συγκινήσεως οἰασιδῆποτε· εἴτε ἠδονῆς, ὁσάκις λ.χ. τῷ ἔδιδον τροφὴν, εἴτε φόβου, ὁσάκις τῷ ἐδείκνυον γαλήν. Ὁ Κ. Λεῖβε ἐπεφυλάσσετο νὰ ἐξετάσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου ἀνατέμνων τὸν ποντικὸν μετὰ τὸν θάνατόν του. Ὁμολόγησε ὅμως ὅτι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε πολλὸν χρόνον νὰ περιμεῖνῃ διότι ὁ μικρὸς του ποντικὸς, ἂν καὶ ἐστερημένος τῆς ἐλευθερίας του, ἦτο ζωηρότατος καὶ εἶχε κάλλιστα κατὰ τὴν ὕψιστον του.

Εἰς Ἀναγκαστικῆ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τρόποι πρὸς εὐκολωτέραν λήψιν φαρμάκων τινῶν.

Πρὸς λήψιν φαρμάκων τινῶν συχνῆς χρήσεως, ἀλλὰ δυσαρέστου γεύσεως, ἐπενοήθησαν διάφοροι τρόποι. Οὕτω κατὰ τινὰς τὸ κλεινόν ἔλαιον (βετσεινόλαδον) λαμβάνεται εὐκολώτερον ἀνάμικτον μετ' ὕδρου βάλτων, ἢ μέλανος καφέ· ἄλλοι πλύνουσι πρότερον τὸ στόμα δι' ὀλίγου βολίου, λαμβάνουσι τὸ βετσεινόλαδον εὐθὺς, καὶ πάλιν μετ' αὐτὸ πλύνουσι διὰ βολίου τὸ στόμα· ἄλλοι βρέχουσι πρότερον τὰ χεῖλη καὶ τὴν γλῶσσαν δι' ὀποῦ λεμονίων, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ἄριστος τρόπος εἶναι τοῦ μιγνύειν αὐτὸ μετ' ὀλίγου θερμοῦ ἐκχύματος φιλύρας καὶ ὀλίγου λεπτοτριπτου σακχάρου· εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν κατάποσιν αὐτοῦ δις ἢ τρις μασσῶν ὀλίγον ἄρον μαλακὸν καὶ ἀποπτύειν αὐτὸν εὐθὺς, ἔπειτα δὲ ἀποπλύνειν διὰ καθαροῦ ἐκχύματος φιλύρας, μετρίως ἐγλυκασμένου, ἔλον τὸ στόμα. Ἡ κακὴ τοῦ ἔλαιου τοῦ ὀνίσκου (λάδι τῆς μουραύνας) γεύσις καλύπτεται εὐκόλως διὰ θερμοῦ γάλακτος ἢ μαύρου καφέ.

¹ Ἰστ. τοῦ Ἑλλ. Ἰν. σελ. Κ. Παπαδημοπούλου.